

AZƏRBAYCAN

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİNİN ORQANI

№ 173 (8196) CÜMƏ, 9 avqust 2019-cu il

Qəzetin əsası 1918-ci ildə qoyulmuşdur

www.azerbaijan-news.az

İlham

Son illər həyata keçirilən sənayeləşmə siyasəti real nəticələr verir

İqtisadiyyatın bütün sahələrində qazanılmış göstəricilər Azərbaycanın düzgün istiqamətdə inkişaf etdiyini təsdiqləyir

Sosial-iqtisadi sahədə qazanılmış nailiyyətlər Azərbaycanın düzgün istiqamətdə irəlilədiyini, inkişafının davamlı olduğunu bir daha təsdiqləyir. Müxtəlif təyinatlı müəssisələrin fəaliyyətə başlaması, yeni iş yerlərinin yaradılması, infrastrukturun genişləndirilməsi, sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi sahəsində ötən illərdə həyata keçirilən mühüm tədbirlərin sırasına ilin ilk 6 ayında yeni layihələrin adı əlavə olunub. Belə ki, yeni müəssisələr və iş yerləri açılıb, sahibkarlara dövlətin dəstəyi davam edib, infrastruktur layihələri diqqət mərkəzində olub.

Bütün bunlar barədə Prezident İlham Əliyevin yanında sosial-iqtisadi sahə ilə bağlı keçirilən müşavirədə geniş bəhs olunub. Bildirilib ki, cari ilin əvvəlində qarşıya qoyulmuş vəzifələr müvafiq dərəcədə icra edilir. Dövlət başçısı müşavirədə deyib: "Ölkəmiz inamla inkişaf edir, böyük infrastruktur layihələri icra olunur. Ümumi iqtisadi vəziyyəti çox müsbətdir və bu, özünü rəqəmlərdə də əks etdirir. İqtisadiyyatımız bu

ilin altı ayında 2,4 faiz, qeyri-neft sektorumuz 3,2 faiz artmışdır. Ən sevindirici göstərici qeyri-neft sektorudur. Burada artım 15,7 faizdir. Bu, onu göstərir ki, son illərdə sənayeləşmə siyasətimiz gözəl nəticələr verir. Sənayemizin qeyri-neft sektoru rekord addımlarla irəliləyir. Bu sahədə, əlbəttə ki, bu il istifadəyə verilmiş iri müəssisələrin rolu kifayət qədər böyükdür. Bildiyiniz kimi, karbamid zavodu,

"SOCAR-Polymer" zavodu istifadəyə verilmişdir və bu zavodların istehsal həcmi kifayət qədər böyükdür. Eyni zamanda, kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı üçün lazımi addımlar atılır. Beləliklə, altı ayda qeyri-neft sənayemizin 15,7 faiz artımı, əlbəttə ki, çox sevindirici haldır".

İqtisadiyyatın bütün sahələrində qazanılmış göstəricilər deməyə əsas verir ki, Azərbaycan düzgün istiqamətdə inkişaf edir. O cümlədən, ölkə sənayesindəki vəziyyət təqdirəlayiqdir. Sənayeləşmə sahəsində ötən illərdə başlanmış işlər uğurla davam etdirilir. Regionlarda sənaye parkları və məhəllələri yaradılır. İndiyədək yaradılmış 9 sənaye parkı və məhəllələrinin işi gələcək perspektivlərdən xəbər verir. Sənaye parkları və məhəllələrində artıq 78 rezident qeydiyyatdan keçib. 45 rezident fəaliyyətə

başlayıb. Nəzərdə tutulan 6,4 milyard manat sərmayədən 5,7 milyard manatı faktiki olaraq yatırılıb. Bu layihələrin yerinə yetirilməsi nəticəsində 11 mindən çox yeni iş yeri açılıb. Sözügedən layihələrin reallaşması sayəsində 1,5 milyard manatlıq məhsul istehsal edilmiş və bunun 300 milyon manatlığı ixracəyə yönəldilib.

İlin əvvəlindən bəri respublikanın şəhər və rayonlarında bir sıra yeni müəssisələr istifadəyə verilib. Bunlardan Bakı şəhərində Pirallahı Sənaye Parkında spris istehsalı zavodu, Sumqayıt şəhərində "SOCAR karbamid" zavodu, Polietilen zavodu, Qobustan rayonunda "Azərxaç" ASC-nin filialını və s. göstərmək olar.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, sənaye müəssisələri və bu

sahədə fəaliyyət göstərən fərdi sahibkarlar 23,6 milyard manatlıq məhsul istehsal ediblər. Bu da keçən ilin 6 ayında olduğundan 1,8 faiz çoxdur. Sənayenin qeyri-neft-qaz sektorunda məhsul istehsalı 15,7 faiz artıb. Sənaye məhsulunun 69,5 faizi mədənçixarma, 25,6 faizi emal, 4,2 faizi elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı, 0,7 faizi su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sektorlarında istehsal olunub. Mədənçixarma sektorunda neft hasilatı bir qədər azalsa da, əmtəəlik qaz hasilatı 35 faiz artıb.

Yeri gəlmişkən, sözügedən müşavirədə bugünkü iqtisadi inkişaf üçün neft-qaz sektorunun əsas olduğu vurğulanıb və bu sahədə önəmli addımlar atıldığı qeyd edilmişdir.

Ardı 3-cü səh.

Sinqapur Respublikasının Prezidenti zati-aliləri xanım Həlimə Yaquba

Hörmətli xanım Prezident!
Sinqapurun milli bayramı münasibətilə Sizi və xalqınızı öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından səmimi qəlbədən təbrik edirəm.
Bu əlamətdar gündə Sizə ən xoş arzularımı yetirir, xalqınıza əmin-amanlıq və firavanlıq diləyirəm.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 6 avqust 2019-cu il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi və "Bir sıra mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının strukturlarının təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2010-cu il 14 iyul tarixli 1015 nömrəli Sərəncamında dəyişiklik edilməsi barədə" 2014-cü il 3 oktyabr tarixli

761 nömrəli və "Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi ilə bağlı bir sıra tədbirlər haqqında" 2018-ci il 22 may tarixli 130 nömrəli sərəncamlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin SƏRƏNCAMI

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin strukturlarına daxil olan bəzi qurumların əsasnamələrinin təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2015-ci il 23 iyul tarixli 571 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə" 2018-ci il 19 dekabr tarixli 412 nömrəli və "Aqrar sahədə idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" 2019-cu il 14 yanvar tarixli 467 nömrəli fərmanlarının icrası ilə əlaqədar qərara alıram:

1. "Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi və "Bir sıra mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının strukturlarının təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2010-cu il 14 iyul tarixli 1015 nömrəli Sərəncamında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2014-cü il 3 oktyabr tarixli 761 nömrəli Sərəncamında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2014, № 10, maddə 1226; 2018, № 4, maddə 720, № 11, maddə 2296; 2019, № 5, maddə 909) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 1-3-cü hissələr ləğv edilsin;

1.2. 5-ci hissə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi Aparatının işçilərinin say həddi 207 ştat vahidi, dövlət aqrar inkişaf mərkəzlərinin işçilərinin say həddi 867 ştat vahidi, Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Xidmətlər Agentliyi

Aparatının işçilərinin say həddi 85 ştat vahidi, Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi Aparatının işçilərinin say həddi 49 ştat vahidi müəyyən edilsin";

1.3. həmin Sərəncamla təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin strukturu"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.3.1. 2-ci hissədə "Dövlət Baytarlıq Nəzarəti Xidməti" sözləri "Aqrar Xidmətlər Agentliyi" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.3.2. 3-cü, 5-ci və 6-cı hissələr ləğv edilsin.

2. "Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi ilə bağlı bir sıra tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 22 may tarixli 130 nömrəli Sərəncamında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 5, maddə 1067) 4-cü hissəsində "rayon (şəhər) kənd təsərrüfatı idarələrinin inzibati binalarından, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin vivariumlarından və Dövlət Baytarlıq Nəzarəti Xidmətinin rayon baytarlıq idarələrinin diaqnostika kabinetlərindən" sözləri "dövlət aqrar inkişaf mərkəzlərinin inzibati binalarından, Nazirlik yanında Aqrar Xidmətlər Agentliyinin vivariumlarından və diaqnostika kabinetlərindən" sözləri ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 5 avqust 2019-cu il

İki sosial paket - 5,2 milyard manat

Prezident İlham Əliyevin böyük islahatları dayanıqlı iqtisadiyyatın effektivliyinin və dövlətin yüksələn qüdrətinin təzahürüdür

İlin əvvəlindən başlayaraq ölkəmizin sosial-iqtisadi sferasında köklü və sistemli dəyişikliklərə başlanılıb. Əhəlinin layiqli həyat səviyyəsini təmin etmək və sosial rifahını yüksəltmək isə dövlətin inkişaf konsepsiyasının prioritetlərindəndir.

Prezident İlham Əliyevin son 6 ayda böyük sosial islahatlar paketi çərçivəsində imzaladığı sərəncam və fərmanlar, sosial sahədə qəbul olunmuş qərarlar miqyasına, əhatə dairəsinə görə inqilabi qərarlardır. Bir tərəfdən düşünülmüş və ardıcıl olaraq həyata keçirilən islahatların nəticəsi, digər tərəfdən isə İlham Əliyevin cəsarətli, inamli addımları ölkə vətəndaşlarının xoş gələcəyinə həsablannmış qətiyyətli siyasətin təzahürüdür. İyulun 31-də dövlət başçısının yanında keçirilən sosial-iqtisadi müşavirədə aparılan müzakirələr, səslənən fikirlər bir daha göstərdi ki, ölkəmizdə inkişaf kompleks karakter daşımaqla, bütün sahələri əhatə edir.

Ardı 2-ci səh.

Azərbaycandan keçən Yeni İpək yoluna fəlsəfi baxış

Tarix təkrar olunur, lakin hər kəs üçün deyil. Bəzi xalqlar, millətlər tarixi proseslərə öz ənənəsindən, kökündən ayrılmadan qoşulur və istənilən şəraitdə öz milli kimliyini qorumağa çalışır. Onların bu proseslərdə ölçüsündən asılı olmadan öz səsi, öz mövqeyi olur.

Bəziləri isə hansısa güclü bir tərəfin kölgəsində öz mövcudluğunun qayğısı ilə ümumi sələ qoşulub gedir, hər şəraitə uyğun siması da dəyişə bilər. Tarix məhz birincilər üçün təkrar edilir. Azərbaycan məhz birincilərə aiddir və bu səbəbdən zaman-zaman tarixin hərflərən çarxinin şahidi olur. Təkrarlanan səhifələrdən biri də İpək yoludur.

İslam dini və İpək yolunun istər ayrıca, istərsə də qarşılıqlı təsirinin tarixində Azərbaycanın da xüsusi yeri və rolu vardır.

İpək yolu yalnız ticari, iqtisadi əlaqələr deyil, müəyyən ideyaların yayılma arealının göstəricisidir

Əsrlər əvvəl Şərqdən Qərbə və əksinə uzanan karvanlarla həm də alimlər, kitablar gəldirdi - ipək-qumaşla bərabər hikmət də daşınırdı. Və bu, hər dövrdə belə olub - Antik dövrdə Qədim Misirdən, Babilistandan, Azərbaycandan, Ərəbistandan, Hindistandan, Həbəşistandan Pifaqor, Demokrit qiymətli "yükü" - hikməti öz vətəninə gətirəndə də, islam peyğəmbəri "əlm arxasınca Çinə qədər gedin" deyə bəyan edəndə də, bu gün də.

Ardı 4-cü səh.

Qafqaz albanlarının 2500 yaşlı varisləri

Udillərin zəngin tarixi və mədəniyyəti saxta erməni təbliğatını ifşa edən əsas mənbələrdir

Kiçik bir qəsəbə təsəvvür edin, 5 ibadət ocağı var: 3 kilsə, 2 məscid. Burada səhər azan, gündorta kilsə zənglərinin səsi eşidilir. Fərqli xalq, etnomədəniyyət, dini konfessiya nümayəndələri birgə yaşayır, xoş günlərində də, aclıqlarında da bir-birinə dəstək, dayaq dururlar... Qəbələnin Nic qəsəbəsindən bəhs edirik... Azərbaycan tolerantlığının bir nümunəsindən...

Onlar haqqında Herodot yazıb

Qafqaz Albanıyasının ən qədim tayfalarından biri də udilər (onların qədim ecdadları uti adlandırılırdı) olub. Bu qədim xalq barədə hələ 2500 il əvvəl Herodot "Tarix" əsərində məlumat verib. Marafon döyüşünü (m.ə. 490-cı ildə yunan-fars döyüşü) təsvir edən müəllif göstərir ki, fars ordusunda, XIV Sətrəpin tərkibində udilərin əsgərləri də vuruşurdular.

O cümlədən eramızdan əvvəl I əsrdə yaşamış Strabonun "Coğrafiya" əsərində Xəzər dənizi və Qafqaz Albaniyası haqqında məlumat da utılardan danışılır. Udi-uti sözüne isə termin kimi ilk dəfə Böyük Plininin (I əsr) "Həqiqi tarix" əsərində rast gəlinir. Bunlarla yanaşı, bir çox qədim müəlliflərin əsərlərində onlarla bağlı məlumatlar var və həmin mənbələrdə bildirilir ki, udilər alban çarlığının yaranmasında mühüm rolu olan 26 tayfadan biridir.

Ardı 4-cü səh.

Kəngərli rayonunun Yurdçu kəndində qapalı suvarma şəbəkəsi istifadəyə verilib

Muxtar respublikada mü-tərəqqi suvarma şəbəkə-lərinin qurulması torpaq və su ehtiyatlarından sə-mərəli istifadəyə, eləcə də yeni torpaq sahələri-nin əkin döviyyəsinə qatılmasına səbəb olub. Son illər Babək, Culfa və Kəngərli rayonların-da 5 min hektara yaxın sahədə qapalı suvarma şəbəkəsi qurulub.

Naxçıvan Muxtar Respubli-kası Ali Məclisinin mətbuat xid-mətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, avqustun 8-də Kəngərli rayo-nunun Yurdçu kəndində yeni qapalı suvarma şəbəkəsinin açılışı olub.

Naxçıvan Muxtar Respubli-kası Ali Məclisinin Sədri Vasi-f Talibov bu münasibətlə keçirilən tədbirdə iştirak edib.

Naxçıvan Muxtar Respubli-kası Ali Məclisinin Sədri Vasi-f Talibov bu münasibətlə keçirilən tədbirdə iştirak edib. Naxçıvan Muxtar Respubli-kası Ali Məclisinin Sədri Vasi-f Talibov bu münasibətlə keçirilən tədbirdə iştirak edib.

stansiyası vasitəsilə su Arpa-çay sol sahil kanalından Yurdçu kəndindəki hovuz-a vurulur və öz axını ilə əraziyə ötürülür. Sahəyə suyun veril-məsi üçün 1400 metrlik ana xətt və 9700 metrlik paylayıcı boru xətti çəkilib. Boru xəttə-rinin üzərində 2 siyirtmə, 100

suvarma hidrantı və üç tərəfə çıxışı olan dəmir-beton ho-vuzlar qoyulub. Naxçıvan Muxtar Respubli-kası Ali Məclisinin Sədri Vasi-f Talibov Kəngərli rayonun-u Yurdçu kəndində 108 hektar pay torpağını və Qıv-raç qəsəbəsində 9 hektar be-

lədiyyə torpağını əhatə edən qapalı suvarma şəbəkəsinin istifadəyə verilməsini əlamət-dər hadisə kimi dəyərləndi-rir, bu münasibətlə sakinləri təbrik edərək deyib: "Torpaq-ların ekilməsi hər bir ölkənin inkişafında və ərzaq təhlükə-sizliyinin təmin olunmasında

vacib məsələlərdədir. Mux-tar respublikada da yeni tor-paq sahələrinin əkin döviyyə-sinə qatılması, onların su təminatının yaxşılaşdırılması diqqət mərkəzində saxlanılır. Çünki muxtar respublikanın 5,5 min kvadratkilometr ərazi-sinin cəmi 161 min hektar əkinəyərli torpaqlardır. Ha-zırda həmin torpaqların 62 min hektara yaxınında əkin aparılır ki, onun da 51 min hektara qədər ərazilərdir".

Ali Məclisin Sədri Dövlət Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Komitəsinin əməkdaşları tərəfindən qapalı suvarma şəbəkəsinin keyfiyyətlə qurulduğunu bildirib, bu işdə əməyi olanlara təşəkkür edib, qapalı suvarma şəbəkəsinin tikintisində əməyi olanlara hədiyyələr təqdim edib və su-varma şəbəkəsinin işə salıb.

Sonra Ali Məclisin Sədri qapalı suvarma şəbəkəsinin əhatə etdiyi sahənin ekilmə-si, torpaq məhkəmələrinin keyfiyyəti toxum sortları ilə təmin olunması və ərazidə qoruyucu yaşıllıq zolaqlarının salınması barədə tapşırıqlar verib.

İki sosial paket - 5,2 milyard manat

Prezident İlham Əliyevin böyük islahatları dayanıqlı iqtisadiyyatın effektivliyinin və dövlətin yüksələn qüdrətinin təzahürüdür

Əvvəli 1-ci səh.

Bələ ki, iqtisadiyyatda, kənd təsərrüfatında, ticarət döviyyəsinə, büdcə daxilol-malarında və s. istiqamətlər-də göstəricilərə ciddi artım-lar iqtisadi siyasətin düzgün, uğurlu həyata keçirildiyinə dəlalət edir. Xüsusilə əhali-nin sosial təminatının daha da yaxşılaşdırılması istiq-a-mətində atılan hər bir addım bu gün öz bəhrəsini verməkdə-dir. Məhz bu gərəkiyin özü xalqın dövlətə olan eti-madına, o cümlədən dövlət-in xalqa arxalanması amilinə çox böyük stimül verir.

Uğurlu iqtisadi islahatlar əlavə gəlirlərin həcmi artır-maqla, insanların sosial-iqti-sadi rifahının daha da yüksəl-dilməsinə, kompleks sosial paketlərin həyata keçirilmə-sinə imkan verir. Bu da bir daha göstərir ki, dövlət idar-etməsinə, genişmiqyaslı islahatların həyata keçirilmə-sinin mərkəzində insan amili, sosial rifahın yüksəldilməsi dayanır.

Hələ 2018-ci ilin sonlarınd-a qarşıdan gələn dövrdə əhəlinin sosial durumunun daha da yüksəldilməsinin prioritet təşkil edəcəyini bə-yan edən cənab İlham Əliyev hər zamankı kimi sözü-nə, əməlinə sadıqlığını nümayiş etdirir.

Prezidentin iki böyük so-sial islahat paketi xalq tərə-finəndən çox yüksək dəyərlən-dirildi. Birinci paket 3 milyon vətəndaşın maaş, pensiya, sosial müavinətlərinin artırıl-masını təmin etdi və mühüm sosial məsələlərin həllinə 1,6 milyard manat yönəldirdi. İkinci paketin icrası ilə bağlı hazırlıq işləri tamamlanıb və sentyabrın 1-dən minimal əmək haqqının 250 manata çatdırılması, əlavə olaraq 400 min nəfərin maaşının 20-50 faiz artırılması, 750 min pen-siyaçıya verilən vəsaitin

oktyabrın 1-dən yüksəldilmə-si nəzərdə tutulub. Hər iki pa-ketin ümumi məbləği cari il üçün 2,3 milyard manat, gəl-en il üçün isə daha 3 milyard manat, ümumilikdə 4,2 mil-yon vətəndaşın əhatə edil-məsini və 5,3 milyard manatın sərf olunmasını nəzərdə tutur.

Sosial sahə üzrə görülən işlər bir tərəfdən Azərbaycan dövlətinin gücünü, digər tərəfdən isə Prezidentin həyata keçirdiyi siyasətin effektivliyini, reallaşdırılan islahatların yüksək praktiki nəticələr verdiyini göstərir.

Təkcə onu demək kifayət-dir ki, Azərbaycanda minimal pensiya 72 faiz artdığından ölkəmiz minimal pensiya üz-rə alıcılıq qabiliyyətinə görə MDB-də birinci olacaq. Mini-mal əməkhaqqının 250 ma-nata çatdırılmasından sonra isə Azərbaycan bu göstərici üzrə MDB-də ikinci sırada qərarlaşacaqdır.

Bundan başqa, müavinət-lərin və təqaüdlərin artırılma-sı 300 min əlilliyli olan şəxsi, 500 min məcburi köçküni, 100 mindən artıq tələbani, ümumilikdə 1,3 milyon insanı əhatə etmişdir. Ən əsası, bu addımlar azmətinatlı təbə-qəni əhatə etməklə bu kateqori-yaya aid olan insanların so-sial durumunun xeyli yaxşı-laşdırılmasını təmin edir.

Əgər diqqət etsək aydın görürük ki, son 3 ayda ələ bir sahə yoxdur ki, maaşlarda, so-sial müavinətlərdə, təqaüdlər-də artımlar edilmiş.

Onu da əlavə edək ki, dövlət başçısının digər təşə-büsü sosial siqorta sahəsində böyük irəliləyişi təmin edib. Belə ki, 2006-2018-ci il-lərdə siqortaya həttə cüzi məbləğ ödəyənlərə belə 25 il-lik siqorta stajı hesablanıb. Bunun nəticəsində yanvarın 1-dən heç bir bürokratik əng-el olmadan 13 min nəfərə pensiya təyin olunub.

Prezident İlham Əliyev bununla da qənaətlənməyə-rək məşğulluq programı üzrə görülən işlərin sürətləndiril-məsini tələb edib. Ötən il bu program 6 min ailəni əhatə edib, bu il isə əlavə vəsaitlə-rin cəlb olunması nəticəsində 10 min ailənin əhatə olunma-sı nəzərdə tutulub.

Dövlətlərin demokratiklik əmsali təkcə sosial-iqtisadi inkişaf göstəriciləri ilə deyil, həm də hakimiyyətin xalqa xidmət səviyyəsi, cəmiyyət qarşısında götürdüğü öhdə-liklərə sadıqlığı ilə müəyyən-ləşir. Xalqın böyük etimad göstərərək mandat verdiyi hakimiyyət fəaliyyəti ilə daim ictimai maraqları doğrulduq, hər bir vətəndaşın mənafeyi-nə hesablanan siyasi-hüquqi və sosial-iqtisadi islahatları həyata keçirməklə böyük rəğ-bət qazanır.

Bu gün Azərbaycanın dünyaya səssalən və yüksək səviyyədə təqdir olunan yeni iqtisadi və sosial inkişaf mo-delini qarşıdakı illərin aydın mənzərəsinə yarıdır. Təbii ki, bu uğurlara yol açan əsas faktor təkmil islahatlar, zama-nın tələbinə uyğun yeniləş-mə, dünyanın qabaqcıl ölkə-lərinin təcrübəsinə istinad et-məkdir. Sistemli xarakter da-sıyan islahatların nəticəsi olaraq Azərbaycan bu gün beynəlxalq aləmdə həm də sosial dövlət kimi tanınır. Atı-lan addımlar Prezident İlham Əliyevin çoxşaxəli sosial si-yasətinin təzahür formaları-nın yalnız bir hissəsidir. Gö-rünən odur ki, xalqın rifah ha-lının daha da yaxşılaşdırılma-sı üçün dövlət başçısının bö-yük sosial islahatlar paketi çərçivəsində hələ çox qərarlar qəbul olunacaq və 2019-cu il Azərbaycan tarixinə sosial is-lahatlar ili kimi düşəcək.

Rəşad BAXŞƏLİYEV, "Azərbaycan"

Həmkarlar İttifaqları tərəfindən bir qrup aztəminatlı ailəyə maddi yardımlar təqdim edilib

Avqustun 8-də Azər-bay-can Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasında AHİK sədri, Milli Məclisin deputatı Səttar Möhbəliyev Qurban bayramı ərəfəsində əlillər, müharibə vete-ranları və şəhid ailələri ilə görüşüb.

Konfederasiyadan AZƏRTAC-a bildirilib ki, AHİK sədri onları, eyni zamanda xalqımızı müqə-dəs Qurban bayramı münasibə-ti təbrik edib, hər birinin problemləri ilə maraqlanıb.

S.Möhbəliyev dövlətimizin Qarabağ müharibəsi iştirakçı-larına, şəhid olmuş insanların ailə üzvlərinə, əlillərə, eləcə də aztəminatlı ailələrə göstərdiyi diqqət və qayğıdan söhbət açıb. Onların problemlərini, iş, məişət qayğılarını daim diqqət-də saxlayan dövlət başçısı İl-ham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva tər-əfindən bu sahəyə xüsusi diq-qət yetirildiyini bildirib.

Aparılan genişmiqyaslı isla-hatlar dövlətimizin vətəndaş-la-ran olmaq diqqət və qayğısıdır, əhəlinin rifahının yaxşılaşdırıl-masına xidmət edir. Son döv-rərdə imzalanmış sərəncamlar - minimum aylıq əməkhaqqının 180 manatdan 250 manata çat-dirılması, dövlət qulluqçularının

aylıq vəzifə maaşlarının orta hesabla 50 faiz artırılması, pensiyaların minimum məblə-ğinin 160 manatdan 200 manata qaldırılması, hərbi və hüquq mühafizə orqanlarının xüsusi rütbəli əməkdaşlarının və mülki işçilərinin əməkhaqqlarının 40 faiz yüksəldilməsi bunun bariz nümunəsidir. Artım eləcə də şəhid ailələrinə, Qarabağ mü-haribəsi əlillərinə verilən mü-avinətlərdə özüntü göstərib. Bun-dan başqa, ölkənin müxtəlif şə-hər və bölgələrində bu insanlar üçün yüzdən çox səhərcik salı-nıb. Təkcə keçən il 5800-dən çox məcburi köçkün ailəsinə yeni evlər və mənzillər verilib. Bu göstərici ondan əvvəlki il-

lərdə verilən ev və mənzillərin sayını üstələyib. Bununla yana-sı, şəhid ailələrə və Qarabağ müharibəsi əlilləri üçün 620-dən çox mənzil təqdim edilib. Bu proses bundan sonra da da-vam edəcək. Sonra sədr görüşdə iştirak edən insanların müraciətlərini dinləyib, öz təkliflərini verib. Qarşılaşdıqları problemlərin həllində onlara müəyyən imkan daxilində köməklik göstəriləcə-yini bildirib. Görüşdə iştirak edənlər Səttar Möhbəliyevə öz minnətdarlıqlarını bildirdilər. Sonda tədbir iştirakçılarının hər birinə maddi yardımlar təq-dim edilib.

Prezident Administrasiyasının məsul işçiləri bölgələrdə vətəndaşların müraciətlərini dinləyiblər

Azərbaycan Respublikası Prezidenti Admi-nistrasiyasının məsul işçiləri vətəndaş-ların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq, av-qustun 8-də Astara, İmişli, Ağsu və Qubadlı rayonlarının sakinləri ilə görüşüblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyevin tap-sırığına əsasən keçirilən görüşlərdə sakinlərin qaldır-dıqları məsələlər diqqətlə dinlənilib. Vətəndaşlar tərəfindən qaldırılan məsələlərin bir qismi yerində həll olunub, di-gər müraciətlər isə operativ araşdırılması və qanunver-ciliyə uyğun həlli üçün nəzərdə götürülüb.

Görüşlərdə qeyd olunub ki, Prezident İlham Əliyevin regionların sosial-iqtisadi inkişafına göstərdiyi diqqət və qayğı nəticəsində respublikamızda müasir infrastruktur, istehsal və emal müəssisələri yaradılıb, yeni iş yerləri açılıb. Bütün bunlar, ilk növbədə, əhəlinin sosial rifah hal-ının daha da yaxşılaşdırılmasına istiqamətlənib. Bu, bir daha təsdiqləyir ki, dövlət başçısının həyata keçirdiyi si-yasətin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır. Son vaxtlar imzalanmış fərman və sərəncamlar, sosial-iqtisadi sahədə aparılan islahatlar Prezident İlham Əliyevin əhəlinin sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması istiqamətində həyata keçirdiyi tədbirlərin davamıdır.

Keçirilən görüşlərdə həmçinin məmur-vətəndaş mü-nasibətlərinin sağlamlıq zəmində qurulması, insanlara la-yiqli xidmət göstərilməsi, etik davranış qaydalarına əməl olunmasının vacibliyi bir daha vurğulanıb.

Sakinlər bölgələrdə vətəndaşların qəbulu və müraciətlərinə baxılması üçün yaradılan rahat və əlverişli şə-raitdən razı qaldıqlarını ifadə edib, göstərilən diqqət və qayğıya görə Prezident İlham Əliyevə minnətdarlıqlarını bildirdilər.

Mədəniyyət naziri və müavinlərinin regionlarda növbəti görüşləri keçirilib

Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbər-lərinin və onların müavinlərinin şəhər və rayonlarda vətəndaşların qəbulu cədvəlinə əsasən, avqustun 8-də Mədəniyyət naziri Əbülfəs Qarayev Salyan rayon Heydər Əli-yev Mərkəzində Salyan rayonundan olan vətəndaşlarla görüşüb.

Nazir Əbülfəs Qarayevin qəbulunda iştirak edən Salyan sakinləri rayonda mədəniyyət sarayının tikilməsi, su qülesinin tarixi abidə kimi dövlət qeydiyyatına alınması, görkəmli bəstəkar mərhum Arif Məlikovun şəxsi əşyalarından tarix-dişarşınası muzeyinə verilməsinə köməklik göstərilməsi, yeni təmir olunmuş Salyan Rayon Uşaq İncəsənət Məktəbinə inventar və avadan-lıqların verilməsi ilə bağlı müraciət ediblər.

Görüşdə həmçinin vətəndaşlar rayonda gör-kəmli şəxsiyyətlərin yubiley tədbirlərini ölkə üzrə virtual müsabiqəsinin təşkil olunması, mə-deniyyət müəssisələrində xidmətlərin səviyyəsi-nin yüksəldilməsi üçün metodiki köməkliyin göstərilməsi məqsədilə nazirliyin Mədəniyyət üzrə Elmi-Metodik və İxtisaslandırma Mərkəzinin əməkdaşlarının rayona ezam olunması, xalçaçılı-qla bağlı layihənin həyata keçirilməsi, işlə təmin olunma və digər məsələlərə bağlı müraciət və təkliflərini nazirə çatdırıblar.

Mədəniyyət nazirinin birinci müavini Vaqif Əliyevin Neftçala rayon Heydər Əliyev Mərkəzin-də keçirdiyi qəbulda vətəndaşlar rayonun Boyat kəndi ərazisində yerləşən tarixi əhəmiyyətli me-zar daşlarının qorunması, görkəmli kimyaçı alim, akademik Yusif Məmmədaliyevin 115 illik yubileyi-

yinin keçirilməsinə köməklik göstərilməsi, Kukla teatrına "Xalq kollektivi" adının verilməsi, "Ailə", "Kitab və kitabxana" layihələrinin keçirilməsi, "Ki-tabxanaçı günün"ün təsis olunması, rayon mərkə-zindən kəndə yerləşən mədəniyyət müəssisə-lərinə musiqi alətlərinin verilməsi ilə bağlı müraci-ət ediblər.

Görüşdə həmçinin Mərkəzi kitabxanada ALİ-SA - mərkəzləşdirilmiş elektron kitabxana siste-minin tətbiqi üçün fiber-optik internet xəttinin çəkilməsi, Mədəniyyət mərkəzində istilik siste-minin quraşdırılması barədə müraciətlər də sə-ləndirilib.

Nazir müavini Rəfiq Bəyramovun Biləsuvar-da vətəndaşlarla görüşlərdə müraciətlərini dinləyib, öz təkliflərini verib. Qarşılaşdıqları problemlərin həllində onlara müəyyən imkan daxilində köməklik göstəriləcə-yini bildirib. Görüşdə iştirak edənlər Səttar Möhbəliyevə öz minnətdarlıqlarını bildirdilər. Sonda tədbir iştirakçılarının hər birinə maddi yardımlar təq-dim edilib.

Mədəniyyət nazirinin birinci müavini Vaqif Əliyevin Neftçala rayon Heydər Əliyev Mərkəzin-də keçirdiyi qəbulda vətəndaşlar rayonun Boyat kəndi ərazisində yerləşən tarixi əhəmiyyətli me-zar daşlarının qorunması, görkəmli kimyaçı alim, akademik Yusif Məmmədaliyevin 115 illik yubileyi-

Avropa Azərbaycanlıları Konqresi Ermənistanın baş nazirinin çıxışı ilə bağlı etiraz bəyanatı yayıb

Avropa Azərbaycanlıları Konqresi və Finlandiyada fəaliyyət göstərən Azərbaycan təşkilatları Ermənistanın qanun-suz olaraq avqustun 5-də Azər-bay-canın Dağlıq Qarabağ bölgə-sinin Xankəndi şəhərində "ümumerməni oyunları"ni təşkil etməsinə və baş nazir Nikol Paşinyanın həmin tədbirin açıqla-nış bəyanatı verərək "Qara-bağ - Ermənistanın" söyləmə-sini şiddətli şəkildə pisləyir və Ermənistan tərəfinin bu cür tə-cavüzkar bəyanatın səsləndirilməsinə son qoymalı oldu-ğunu bildirirlər.

Diəsporla İş üzrə Dövlət Ko-mitəsindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, Avropa Azər-bay-canlıları Konqresinin və Finlandiyada fəaliyyət göstərən Azərbaycan təşkilatlarının bə-yanatında Ermənistan rəhbərli-yindən BMT-nin 4 qətnaməsi-nin, digər beynəlxalq təşkilatla-rın qərarlarının qeyd-şərtsiz və dərhal yerinə yetirilməsi tələb olunur.

Bəyanat BMT-nin Baş kati-binə, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasına, BMT-nin İnsan Hü-quqları Şurasına, Avropa İttifa-qa, Avropa Şurasına və ATƏT-ə göndərilib.

Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi açıq tender elan edir

Tender predmeti:
LOT 1 - Ədliyyə Nazirliyinin struktur qu-rumlarının istismarında olan avtomatlaşdır-ilmiş sistemlər, informasiya-kommunikasi-ya avadanlığı, şəbəkə infrastrukturunun saxlanılması və inkişafı, habelə onlara tex-niki dəstəyini göstərilməsi
LOT 2 - Maliyyə təminatı nazirlik tərəfin-dən həyata keçirilən məhkəmələrin istisma-rında olan avtomatlaşdırılmış sistemlər, infor-masiya-kommunikasiya avadanlığı, şəbəkə infrastrukturunun saxlanılması və inkişafı, ha-bələ onlara texniki dəstəyini göstərilməsi.
Tender iştirakçılarına təklif edilir ki, <https://www.etender.gov.az/> - dövlət satınal-malarının vahid internet Portalına (Portal) elektron imzaların vasitəsi ilə daxil olsunlar və tender haqqında ətraflı məlumatı əldə etsinlər. Müqaviləni yerinə yetirmək üçün tender iş-ti-raqçıları lazımı texniki və maliyyə imkanlarına malik olmalıdırlar. Tenderdə iştirak etmək istə-yən təşkilatlar lot üzrə müəyyən edilən məbl-ğədi iştirak haqqını göstərən hesaba köçür-dükdən sonra müsabiqə üzrə təkliflərini Portal vasitəsi ilə təqdim edə bilərlər.
LOT 1: 1400 AZN (bir min dörd yüz manat)
LOT 2: 1400 AZN (bir min dörd yüz manat)
Bank rekvizitləri:
Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi
Hesab № AZ68CTRE00000000002088471
VÖEN:1401555071
Bank adı: Dövlət Xəzinədarlıq Agentliyi
Kodu: 210005
VÖEN: 1401555071
Müxbir hesab: AZ41NABZ013601000000003944
S.W.I.F.T.BIK: CTREAZ22

avadanlığın istehsalçısı tərəfindən verilməsi ixtisas sertifikatı, əmlak üzərində həbsin olub-olmaması barədə arayış, ödəniş yönləmiş girovun olub-olmaması barədə arayış, məhkəmənin qərarı ilə kommersiya fəaliyyətinin dayandırılması barədə arayış, Bütçə təsnifatının kodu:142340 Bütçə səviyyəsinin kodu:7.

Sənədlər Azərbaycan dilində tərtib olunmalıdır (xarici dilə olan tender sənədləri Azərbaycan dilinə tərcümə olunmalıdır). İddiaçılar tenderlə bağlı sualları Portal vasitəsilə Satınalma Təşkilatla ün-vanlaya bilərlər. Tender proseduru "Dövlət satınalmaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun keçiriləcəkdir. İddiaçılar tenderdə iştirak etmək üçün ixtisas göstəricilərinə dair sənədləri 02.09.2019-cu il saat 17:00-a qədər və tender təklifi ilə bank təminatı sənədlərini 10.09.2019-cu il saat 17:00-a qədər Portal vasitəsilə təqdim etməlidirlər. İddiaçıların təklifləri 11.09.2019-cu il saat 11:00-da açılaçaqdır. İddiaçıların açılış nəticələri ilə Portal vasitəsi ilə tanış ola bilərlər.
QEYD: Tenderdə iştirak, tenderin qiymətləndirilməsi və digər bütün prosedurlar yalnız elektron qaydada Portal vasitəsilə aparılır.
E-şərtlər toplusunu 09 avqust 2019-cu il saat 15:00-dan sonra əldə edə bilərsiniz.
Tender komissiyası

İŞİMİZ, GÜZƏRANIMIZ

Azərbaycan Prezidentinin islahatçı lider keyfiyyətləri kiçik bir adamı belə müasir şəhərə çevirməklə yanaşı, onu dünya mədəniyyətinin nadir incisi kimi inkişaf etdirmək gücünə qadirdir. Biz bunu bir vaxtlar gözəndən-könüldən uzaq bir adada yerləşən Pirallahı qəsəbəsinin timsalında görürük.

Dövlət başçısının atdığı addımlar onu göstərir ki, bu məkan qısa zaman ərzində görkəmini, infrastrukturunu büsbütün dəyişərək minlərlə səyahətçi seçib-sevdiyi əfsanəvi bir adaya çevriləcək. Bu yerin nurlu bir gələcəyi var və ona gərə də dövlət başçısının xüsusi qayğısı ilə əhatə olunub.

Pirallahının qərribə, bir qədər də sirli adı olduğu məlumdur. O da məlumdur ki, adlar nəinki insanların və hətta şəhərlərin də həyatında güclü təsir qüvvəsinə malikdir. Yeni onun həyatında, inkişafında, perspektivlərinin təyin edilməsində böyük rol oynayır. Bu baxımdan Pirallahının adı da, yerləşdiyi məkan da unikaldır. Bu ada Xəzər dənizinin qərb sahillərində yerləşən Abşeron arxipelaqının ən böyük qədim yaşayış məskənidir. Həmişə səyahətlərin, tarixçilərin diqqətini cəlb edib. Bunun da səbəbi sadədir, adanı gözəgəlimli edən odur ki, burada içməli su var, əkil-becərmək mümkündür. Bir sözlə, yaşayış üçün əlverişlidir. Amma o qədər də böyük deyil, uzunluğu cəmi 12 kilometr, eni 200 metrə qədərdir.

I-II əsrə aid Roma və yunan mənbələrində ada içməli şirin suyu olan Taxe adası kimi göstərilir və yazılır ki, bol meyvə və tərəvəz yetişən həmin adanın torpağı da, bəri da Tanrıya məxsusdur. Belə çıxır ki, Pirallahı Tanrının sevib-sevdiyi məkan kimi ən azından 2 min illik tarixə malikdir. Brend üçün, turistlərin diqqətini cəlb etmək üçün bundan yaxşı nə ola bilər ki?! Allahın sevdiyi yer istənilən əcnəbini cəlb edə, çağırır.

Dünya şəhərləri və belə adalar kifayət qədər çoxdur. Amma gözəl, insanı düşündürən və cəlb edən adalara həmişə rast gəlmək mümkün deyil. Belə adlar az olduğuna görə, nadir və maraqlı səyahətçiləri kimi hamının diqqətini digərlərindən daha çox cəlb edir. Məsələn, Los Anceles şəhəri mələklər kimi tərcümə olunur. Pattaya (Tailand) - yağış mövsümünün əvvəlində əsən külək mənə-

Uzaq ada müasir şəhərə çevrilir

Pirallahı Bakının gənc, lakin sürətlə inkişaf edən rayonudur

sındadır. Antananarivu (Madaqaskar) - min dördüncünün şəhəri, Tequisqalpa (Honduras) - gümüş tepələr, Klermon-Feran (Fransa) - sönən vulkanlar şəhəri deməkdir. Biz Azərbaycan Prezidentinin islahatçı lider kimi tanıdığı. Onun ölkənin inkişafı istiqamətində atdığı bütün addımlar xüsusi dəyəərə, çəkiliyə malikdir. Dövlət başçısının Pirallahı rayonunda baş çəkdiyi və açılışında iştirak etdiyi obyektlərin siyahısına baxanda ölkənin ən kiçik rayonunda necə böyük planların həyata keçirildiyinə heyranlənmək mümkün deyil.

Xəbər verildiyi kimi, avqustun 7-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Pirallahı rayonunda oldular və bir sıra obyektlərin açılışlarında iştirak etdilər. Siyahı-nı nəzərdən keçirək: "Nəre-kənd" baliqçılıq kompleksini, Azərbaycanın müstəqillik-

yinin bərpasından sonrakı illərdə adını özünə qaytaran bu məkan indi Prezident İlham Əliyevin xüsusi qayğısı ilə əhatə olunmuşdur. Biz Azərbaycan Prezidentinin islahatçı lider kimi tanıdığı. Onun ölkənin inkişafı istiqamətində atdığı bütün addımlar xüsusi dəyəərə, çəkiliyə malikdir. Dövlət başçısının Pirallahı rayonunda baş çəkdiyi və açılışında iştirak etdiyi obyektlərin siyahısına baxanda ölkənin ən kiçik rayonunda necə böyük planların həyata keçirildiyinə heyranlənmək mümkün deyil.

Xəbər verildiyi kimi, avqustun 7-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Pirallahı rayonunda oldular və bir sıra obyektlərin açılışlarında iştirak etdilər. Siyahı-nı nəzərdən keçirək: "Nəre-kənd" baliqçılıq kompleksini, Azərbaycanın müstəqillik-

yaradılan "NəreMIZ" baliqçılıq zavodu, qəzalı binaların sakinləri üçün inşa edilən kompleks, yeni inşa olunmuş "Mirvari" park kompleksi, yeni inşa olunmuş Gənc Mərkəzi, Pirallahı Rayon İcra Hakimiyyətinin və YAP rayon təşkilatının yeni inzibati binaları. Faktiki olaraq biz kiçik bir adanın müasir ada-şəhərə çevrilməsinə şahidlik edirik.

Dövlət başçısı sakinləri görüşündə də bunu dedi: "Son illərdə böyük quruculuq-abadiq işləri aparılmışdır. Rayonun siması dəyişib və bu gün dediyiniz kimi, Bakının ən qabaqcıl rayonlarından biridir. Burada infrastruktur layihələri icra edilir, içməli su layihəsi iki il bundan əvvəl öz həllini tapdı, qazlaşma ilə bağlı bütün məsələlər öz həllini tapdı. İş yerləri yaradılır, burada dəmir zavodu tikilir, spris zavodunun açılışı bir qədər bundan əvvəl reallı-

ğa çevrildi. Yeni bu, onu göstərir ki, biz həm iş yerlərinin yaradılması istiqamətində uğurlara nail oluruq, həm də abadiq işləri aparılır. Məcburi köçkünlər üçün yeni evlər istifadəyə verilib, 300-dən çox ailə orada məskunlaşır. İnzibati binalar, yollar tikilir".

Bütün bunlar belə qənaətə gəlməyə imkan verir ki, rayonun hərtərəfli inkişafı üçün böyük işlər görülür, perspektivlər bütün ciddiyəti ilə nəzərə alınır, iş yerlərinin yaradılmasına xüsusi fikir verilir. Spris və baliqçılıq zavodlarının inkişafı da önəmli hadisədir. Pirallahıda salınan ictimai zonalar, parklar bu gün rayon sakinlərinə xidmət edir, sabah isə turistləri qarşılayacaq.

Bahadır İMANQULİYEV,
"Azərbaycan"

Məhsul istehsalçılara daha 63,2 milyon manat subsidiya ödəniləcək

Cari ildə becərmədə istifadə edilən yanacaq və motor yağlarına, buğda və çəltik əkininə, təhvil verilən yaş baramaya görə fermerlərə 86 milyon manatdan çox subsidiya verıləcək.

Kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçılarna buğda və çəltik əkininə və istifadə etdikləri yanacaq və motor yağlarına görə dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına verilən yardımların, habelə hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən istehsalçılara satılan mineral gübrələrin, biohumusun və pestisidlərin qiymətinə tətbiq edilən güzəştin məbləğinin ödənilməsinin təmin edilməsi üzrə Respublika Komissiyasının növbəti iclası keçirilib.

Komissiyanın iclasında kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarna hər hektar əkin sahəsinin becərilməsinə istifadə etdiyi yanacaq və motor yağlarına görə dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına 50, buğda və çəltik əkinlərinə görə 40, barama istehsalçılarna emal müəssisələrinə təhvil verdikləri yaş baramanın (ayrılın və karapaçax barama istisna olmaqla) hər kiloqramına görə 5 manat məbləğində subsidiyanın verilməsi, habelə hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən istehsalçılara satılan mineral gübrələrin, biohumusun və pestisidlərin satış qiymətinə tətbiq edilən güzəştin ödənilməsi ilə bağlı Dövlət Aqrar İnkişaf mərkəzlərinin təqdim etdiyi vəsaitlərə baxılıb.

Komissiya dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına 31 rayon (şəhər) üzrə 278419 istehsalçıya 907997,97 hektar əkin sahəsinin və çoxillik əkmələrin becərilməsinə istifadə etdiyi yanacaq və motor yağlarına, habelə buğda və çəltik əkininə görə 62 milyon 127,7 min, 9 rayon (şəhər) üzrə 2100 barama istehsalçısına barama emalı və ipək istehsalı müəssisələrinə təhvil verdikləri 217529,2 ki-

loqram yaş baramaya görə 1 milyon 57,6 min manat məbləğində subsidiya ayrılması barədə qərar qəbul edib.

Kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarna yardımın ödənilməsi məqsədilə müvafiq sənədlər Maliyyə Nazirliyinə, "Kapital Bank" ASC-yə və aidiyyəti Dövlət Aqrar İnkişaf mərkəzlərinə göndərilib.

Ümumilikdə ilin əvvəlindən Respublika Komissiyası 59 rayon (şəhər) üzrə 383665 istehsalçıya 1214259,08 hektar əkin sahəsinin və çoxillik əkmələrin becərilməsinə istifadə etdiyi yanacaq və motor yağlarına, habelə buğda və çəltik əkininə görə 83 milyon 240,7 min, 36 rayon (şəhər) üzrə 5543 barama istehsalçısına barama emalı və ipək istehsalı müəssisələrinə təhvil verdikləri 624427,65 kiloqram yaş baramaya görə dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına 3 milyon 122,1 min manat məbləğində subsidiya ödənilməsi barədə qərar qəbul etmişdir.

Komissiya qəyd edilənlərlə yanaşı, 23 sətci təşkilata satılmış mineral gübrələrin qiymətinə tətbiq edilmiş 36 milyon 447,4 min, pestisidlərin qiymətinə tətbiq edilmiş 8 milyon 132,3 min, cəmi 44 milyon 579,6 min manat məbləğində güzəştin dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına ödənilməsi barədə də qərar qəbul edib.

İqtisadi sektorda orta aylıq əməkhaqqı 8,2 faiz artıb

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, cari il iyulun 1-i vəziyyətinə ölkə iqtisadiyyatında müddə çalışın işçilərin sayı ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 4,4 faiz artaraq 1 milyon 613,7 min nəfər olmuşdur. Onlardan 903,4 min nəfəri iqtisadiyyatın dövlət, 710,3 min nəfəri isə qeyri-dövlət sektorlarında fəaliyyət göstərmişdir.

Muzdları işləyənlərin 20,6 faizi təhsil, 18 faizi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 13,2 faizi sənaye, 8,3 faizi əhaliyə səhiyyə və sosial xidmətlərin göstərilməsi, 7,5 faizi tikinti, 6,9 faizi dövlət idarəetməsi və müdafiə; sosial təminat, 4,6 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 3,4 faizi peşə, elmi və texniki fəaliyyət, 3,3 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və baliqçılıq, 1,6 faizi maliyyə və sığorta fəaliyyəti, 12,6 faizi isə iqtisadiyyatın digər sahələrində məşğul olmuşlar.

2019-cu ilin yanvar-iyun aylarında ölkə iqtisadiyyatında müddə çalışın işçilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 8,2 faiz artaraq 585,2 manata çatmışdır. İqtisadiyyatın mədəncixarma sənayesi, maliyyə və sığorta fəaliyyəti, peşə, elmi və texniki fəaliyyət, informasiya və rabitə, nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, eləcə də tikinti sahələrində orta aylıq nominal əməkhaqqı daha yüksək olmuşdur.

Azərbaycan "CIAT" proqramında təmsil olunur

İnnovasiyalar Agentliyinin əməkdaşı Bəhrüz Babayev Koreya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Agentliyinin (KOICA) "CIAT" - "Capacity Improvement and Advancement for Tomorrow" proqramı ilə Koreya Respublikasında "Texnologiya Parklarının Planlaşdırma və İnkişafı Siyasəti: Texnologiyaların Transferi və Kommersiyalaşdırılması" mövzusunda təlim proqramına qatılıb.

Agentlikdən bildirilib ki, avqustun 15-dək davam edəcək "CIAT" təqadid proqramı çərçivəsində KOICA-nın dəstəyi və Koreya Respublikasının Elm və Texnologiya Siyasəti İnstitutu tərəfindən keçirilən təlimdə 6 ölkədən müxtəlif əlaqəli dövlət qurumlarını təmsil edən nümayəndələr iştirak edib.

Proqram çərçivəsində həmyerlimiz texnologiya transferi, Koreya texnologiya parklarının strategiya və fəaliyyəti, texnologiya kommersiyalaşdırılması, marketinq və qiymətləndirilməsi, startaplara dəstək proqramlarının menecmentini, intellektual əmlakın menecmentini və digər əlaqəli mövzularda praktiki dərslərdə iştirak edəcək. Eyni zamanda, proqram çərçivəsində "LG" və "Samsung" kimi böyük şirkətlərə, habelə Koreya texnologiya parklarına səfərlər təşkil olunacaq, əməkdaşlıq barədə müzakirə aparılacaq.

İlin əvvəlindən fermerlərə 1088 təlim və seminar keçirilib

Aqrar sahənin müxtəlif istiqamətlərini əhatə edən təlimlər Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Təhsil və təlim şöbəsi tərəfindən hazırlanmış fəaliyyət planına uyğun təşkil edilib.

Bu ilin 7 ayı ərzində keçirilən təlimlərdə 19854 kənd təsərrüfatı məhsulu istehsalçısı cəlb olunub. Fermerlərə təlimlər nazirliyin tabeli qurumlarının mütəxəssisləri tərəfindən keçirilib və əsasən bitkiçilik, heyvandarlıq, texniki təhlükəsizlik qaydaları, aqrar sığorta və digər istiqamətləri əhatə edir. Təlimlərdə nəzəri biliklərin ötürülməsi ilə yanaşı, aqrartexniki və zootexniki qulluq qaydaları praktik nümayiş olunur. Praktiki məşğələlər bitkiçilik sahələri və heyvandarlıq təsərrüfatlarında keçirilib. Təlimlərin keçirilməsi davam edir.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

Son illər həyata keçirilən sənayeləşmə siyasəti real nəticələr verir

İqtisadiyyatın bütün sahələrində qazanılmış göstəricilər Azərbaycanın düzgün istiqamətdə inkişaf etdiyini təsdiqləyir

Əvvəlki 1-ci sahə.

Dövlət başçısı bu barədə deyib: "Cənub qaz dəhlizi"nin icrası ilə bağlı çox əhəmiyyətli işlər görülüb. Hazırda "Cənub qaz dəhlizi"nin icrası sona yaxınlaşır. Artıq onun sonuncu segmentinin icrası başa çatıb. Bu, tarixi layihədir. "Cənub qaz dəhlizi"nin fəaliyyətə başlaması nəticəsində Azərbaycan əlavə qəbir əldə edəcəkdir. Hesab edirik ki, 6 ayda görülmüş işlər təqdirəlayiqdir".

Hazırda Azərbaycan sənayesində qeyri-dövlət sektorunun payı 82,5 faizdir. Ümumi istehsalın 92 faizi sənaye məhsullarının istehsalı, qalanı sənaye xarakterli xidmətlərin göstərilməsi hesabına yaradılır.

Sənayenin ayrı-ayrı sahələrinə aid göstəricilər də maraqlıdır. Belə ki,

mədəncixarma sənayesində istehsalın ümumi dəyəri 16,4 milyard manat olmaqla, əvvəlki ilin yanvar-iyun aylarına nisbətən 0,1 faiz artıb.

Emal sənayesində də vəziyyət ürkəçandır. İçki, qida məhsulları, tütün məmulatlarının istehsalında nəzərəçarpan artım müşahidə olunub. Bu sahənin əsas məhsullarından qənd və şəkər tozu 2,8 dəfə, qaymaq və xama 55,4 cəm və marmeladlar 49,9, kolbasa məmulatları 45,5, üzülü süd 2,8, alkoqolsuz içkilər 25,2 faiz artıb.

Toxuculuq sənayesi, geyim, dəri və dəridən məmulatların, ayaqqabıların istehsalı sahəsində də artım var. Bu, eləcə də kimya sənayesi, əcazətliq məhsullarının, rezin və plastik kütlə məmulatlarının istehsalına aiddir. Bu sahələrdə müvafiq olaraq 233,3 milyon və

534,5 milyon manatlıq məhsul istehsal edilib.

Tikinti materiallarının da istehsalı artıb. Məsələn, keçən ilin yarım ilinə nisbətən bu ilin birinci yarısında tikinti kəpəcicinin istehsalı 62,2, əhəngin istehsalı 50,1, hörmə üçün hazır beton qarışığının istehsalı 20,5 faiz çox olub.

Digər sahələrdə də bir sıra məhsulların istehsalı artıb. Bunlar avtomatik tənzimləmə və idarəetmə üçün cihazlar, məişət soyuducuları, avtomobil, qoşqu və yarım qoşqular, fəvvarə armaturları, ştanqlı quyru nasosları, mancaqaq dəzgahları və digər məhsullardır.

Elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı sektorunda 6 ayda 995,3 milyon manat dəyərində məhsul istehsal edilib və xidmətlər göstərilib ki, bu da keçən ilin müvafiq dövründən xeyli çoxdur. Bu, xüsusilə su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sektoruna aiddir. Burada məhsulun həcmi 7,4 faiz artıb.

Prezident İlham Əliyevin yanında sosial-iqtisadi sahə ilə bağlı keçirilən müşavirədə qarşıda duran vəzifələr haqqında da geniş bəhs olunub. Qeyd edilib ki, iqtisadi artım üçün yeni mənbələr axtarılmalıdır. Bunlardan biri qeyri-neft sektorunun inkişafıdır. Təcrübə göstərir ki, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi böyük əhəmiyyət daşıyır. İqtisadiyyatımızın bu istiqamətdə addımlaması onun inkişafının davamlı olmağına təminat verir.

Azərbaycanda həyata keçirilən iqtisadi islahatlar ilk növbədə insanların sosial vəziyyətinin yaxşılaşmasına, yoxsulluğun aradan qaldırılmasına yönəldilib. İcra olunan layihələr çərçivəsində məcburi köçkünlərin sosial müdafiəsinə də diqqət artırılıb. Bunun qarşısında zəhmətsevərlikləri ilə seçilən köçkün qubadlılilar öllərini öllərini üstünə qoyub oturmayıblar.

Hazırda 38 min 200 nəfər Qubadlı sakini respublikanın 41 rayon və şəhərində müvəqqəti məskunlaşmışdır. Rayonun 20 min 600 nəfərdən çox əmək qabiliyyəti əhaliyi var. Onların əksər hissəsi Sumqayıt şəhərində yerləşib. Sakinlərin məskunlaşma yerlərində yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması isə daim diqqətdədir. Abşeron rayon Sumqayıt stansiyası və Sumqayıt şəhər 12-ci mikrorayon ərazisində inşa edilmiş şəhərciklərdə məcburi köçkün ailələrinin yeni mənzillərlə təmin olunması başa çatıb. Şəhərcikdə rayonun Hal, eləcə də Dəmirçilər kənd və qəsəbə 4 saylı orta məktəbləri, gigiyena və epidemiologiya mərkəzi, 140 yerlik Qubadlı şəhər 1

Qubadlılilar işgüzarlıqları ilə seçilir

saylı körpələr evi-uşaq bağçası, habelə poçt fəaliyyətə başlayıb, 50 nəfər məcburi köçkün işlə təmin edilib.

Sənaye sahələrində, tikintidə, neft sektorunda xeyli qubadlılilar məcburi köçkün çalışır. Sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olanların da sayı az deyil.

Qubadlılilar məcburi köçkünlərin yaşadığı digər ərazilərdə də onların problemlərinə diqqətlə yanaşılır. Sumqayıt şəhər 40-cı məhəllədə məcburi köçkünlərin müvəqqəti məskunlaşdığı 2 beşmərtəbli binanın dam örtüyü dəyişdirilib, həyətə asfalt örtüyü çəkilib, "Yaşıl dəyər" yaşayış massivində məhəlləarası yollar asfaltlanıb.

Qubadlıliların əksəriyyəti kənd təsərrüfatı məhsullarının becərilməsi ilə məşğul olurlar. Belə ki, onların ixtiyarında 79,4 hektar əkin sahəsi var ki, bunun da 40,6-sı taxıl, 7,3-ü bostan bitkiləri, 25,8-i yonca, 3-ü tərəvəz, 2,7 hektarı isə tüt bağlarıdır. Son illər arıçılığın inkişafına xüsusi maraqla var. Bu gün qubadlılilar arı ailələrinin sayını 3 min 685-ə çatdırıblar.

Qubadlı Rayon İcra Hakimiyyətinin 2019-cu ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr edilən yığıncaqında vurğulanıb ki, Azərbaycan dövləti tərəfindən yüksək qayğı və dəstək gördən zəhmətsevər qubadlılilar əminləndirir ki, dövlət başçısının uzaqgörən siyasəti sayəsində tezliklə doğma torpaqlarına da qayıdaçaqlar.

Akif ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Azərbaycandan keçən Yeni İpək yoluna fəlsəfi baxış

Əvvəl 1-ci səh.

Məsələn, məlum olduğu görə, İpək yolu Çin ipəyinin Qərbdə daşınmasına şərait yaratmaqda yanaşı, həm də Uzaq Şərqdə islam dininin yayılmasına bir yol açdı. Xatırladaq ki, Əbu Həfəs Sühreverdî Hindistanda (1234) sührəverdiyyə təriqətini qurmuş, yaxud Mənsur Həllac orada islamın yayılmasında xüsusi rol malik olmuş və Əbul Muğis - "Xilaskarın atası" adını almışdır. Deməli, bu bir təsadüfdür ki, dünyada müsəlmanların daha sıxlıq təşkil etdiyi ölkələr məhz İpək yolu üzərində duranlardır.

Bəli, İpək yolunun ən vacib tərəflərindən biri onun məhz mənəvi, ideoloji mahiyyətə sahib olmasıdır. Belə ki, müəyyən məkanlar arasında iqtisadi əlaqələrin yaranması üçün ilk növbədə onları eyni müstəvidə düşündür, eyni ideyaları özəri üçün prioritet hesab etməlidirlər.

Xüsusilə vurğulayın: eyni düşünmə deyil, eyni müstəvidə və eyni ideyalar haqqında düşünmə! İpək yolu fəlsəfi təərəflər arasında qurulan bir ünsiyyət olduğu görə qarşılıqlı zənginləşmə mümkündür. Bunu müəyyən mənada fərqlər arasında mübadilə prosesi, yaxud ortaq məxrəc axtarılması da adlandırmaq olar.

İpək yolu ilə hansı ideyalar "daşına" bilər? Əslində sualın cavabı Pifaqorun, Platonun, yaxud Sühreverdinin fəlsəfəsində eksi olunub. *Məhz zaman və məkan çərçivəsinə sığmayan, ümumbeşəri dəyərlərə sahib ideyalar İpək yolu boyunca fərqli millətləri, fərqli formasıyalı dövlətləri birləşdirir. Eyni zamanda bu ideyalar həm də yolun ömrünü uzada bilər. Burada bir neçə məsələyə xüsusi diqqət yetirik.*

İpək yolu elmi "oazislər" arasında əlaqədir, yeni artıq müəyyən bir səviyyəyə, inkişafa malik məkanlar arasında əlaqədir, əks halda bu, istisnalar, talana götürüb çıxarar. *İpək yolu müəyyən məkanda doğulmuş ideyanın universallaşması vasitələrindən biridir.* Yeni İpək yolu həmin ideyanın vətəni ilə yanaşı, onun zənginləşməsi və universallaşması trayektoriyasının da xəritəsidir. Deməli, hər "oazis" in orijinallığını, əhəmiyyətini nəzərə alaraq, onların ayrıca təsir qüvvəsinə və bu təsirin düşüncə yükünü öyrənmək bütövlü hissələrin öyrənməklə yanaşı, həm də aralarında bir müqayisə aparmaqla, əlaqə qurmaqla onların daha müxtəlif tərəflərini ön plana çəkmək mümkündür.

İpək yolu boyunca daşınan universal ideyalar arasında islami dəyərlər, prinsiplər də olmuşdur, yaxud əksinə, tarix boyu islamın çiçəklənməsi və geniş yayılması İpək yolu xüsusi rol oynamışdır.

Azərbaycan Yeni İpək yolunun "oazislərindən" biri kimi

Azərbaycan həmişə öz coğrafi mövqeyinə uyğun bir təkəkkürə malikdir: Qərbdə nisbətə Şərq dəyərlərinin, Şərqdə nisbətə də Qərbdə məxsus keyfiyyətlərin daşıyıcısıdır. Bu xüsusiyyət onun bəyazında çox mükəmməl şəkildə rəmzlənib. Məsələn, XX əsrdə Qərbdə məxsus Demokratik Respublika Şərqdə ilk dəfə Azərbaycanca - uzun illər islam mədəniyyətinin ən müxtəlif məkanlarında birində elan edilən. Təbii ki, eyni təkəkkür XXI əsrdə də qorunub: 2012-ci ildə "Eurovision" musiqi yarışmasına, 2015-ci ildə Avropa Oyunlarına, 2017-ci ildə isə yeni uğurlu İslam Həmrəyliyi Oyunlarına evsahibliyi etmək bu təkəkkürün məhsuludur. Başqa sözlə desək, Azərbaycan hər iki istiqamətdə gedən prosedə üzvi şəkildə nainki qoşula bilib, üstəlik onu daha dolğunlaşdırır. Dedi-yiməndən çıxış edərkən belə bir nəticəyə gəlmək olar ki, İpək yolunun istər iqtisadi, istərsə də ideoloji müstəvidə Şərqdən Qərbdə və əksinə cərəyan edən proseslərdə dövlətlər bir əlaqələndirici kimi böyük əhəmiyyətə malikdirlər. Məsələn, bəzi dövlətlər sadəcə təhlükəsiz keçid rolunu oynayırsa, digəri bununla kifayətlənməyib, üstəlik bu prosedə öz bəhrəsini verir, onu zənginləşdirir. Azərbaycan ikinci növ ölkələrə aiddir.

Yeni İpək yolu gələcəkdə bütün dünyanı ehtiva edə biləcək "Bir kəmə - bir yol" layihəsi əsasında təşəkkül tapıb və Azərbaycan bu konsepsiyayı Qafqaz ərazisində dəstəkləyən ilk ölkələrdəndir. 2019-cu ilin aprelinde Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Pekində Çin Xalq Respublikasının Sədri Si Cinpinlə görüşündə deyib: "... Azərbaycan lap əvvəldən Sizin təşəbbüsünüzü dəstəkləyib və bu layihəni bizim irəli sürdüyümüz təşəbbüslər çərçivəsində fəal irəliləyir". Burada diqqətçəkən məqamlardan biri Azərbaycanın ön planda olmasıdır, digər məqam da bu layihənin Azərbaycanın öz təşəbbüsləri ilə səsələməsidir. Deməli, bir var İpək yolu keçdiyi məkanın çiçəklənməsinə səbəb

ola, bir də var artıq kifayət qədər inkişaf yolu keçmiş bir ölkə özünü yeni təşəbbüs və təklifləri ilə oradan keçən İpək yolunun inkişafına öz bəhrəsini verə. Buna çox gözəl nümunə kimi Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunu göstərmək olar. Deməli, Azərbaycan öz mövqeyinə görə karvan yolunda bir oazis statusu qazanma bəli. Yene qayıdaq məsələnin ideya müstəvisinə.

Azərbaycanın Yeni İpək yolundakı rolunun iqtisadi əhəmiyyəti ilə, onun layihəyə verdiyi təşəbbüslərlə yanaşı, bir vacib fakt da var - Azərbaycan islam ölkəsidir. Lakin bir şeyi dəqiqləşdirək: Azərbaycan islami dəyərlərə hörmətlə yanaşan və gündəlik həyatında islami prinsipləri hər şeyin önündə qoyan demokratik respublikadır. Din mənəvi hədsədir və siyasiləşəndə silaha, müəyyən maraqları həyata keçirən alətə, "xalq üçün opiuma" çevrilir. *Azərbaycanda isə islamın məhz mənəvi dəyərləri qüvvədədir.* Yeni bir Azərbaycan vətəndaşının şəxsi keyfiyyətlərinin, mənəviyyatının formalaşmasında islam prinsiplərinin əhəmiyyəti çox böyükdür. Bununla yanaşı, vacib bir məqamı da vurğulayaq - Azərbaycan ümumi xəttə - islam ümmətinə sadiq olmaqla yanaşı, öz milli xüsusiyyətlərini, dəyərlərini də qoruyub saxlayan bir ölkədir. Yeni burada həm milli təkəkkür, həm qərbləşmə, həm də islamlaşma var. Əslində, bu, bir modeldir - fərqli dəyərləri özündə cəmləyən, vəhdət halına salan bir model. Yeni İpək yolunun üzərində belə bir modelin olması bütün layihəyə müsbət təsir göstərir. Belə ki, islam dinini olduğu kimi, yeni mənəvi prinsiplərini ön planda tutduğuna görə Azərbaycan tolerantıdır, xoşgörlük nümunəsi kimi tanınır.

Yeni İpək yolu Azərbaycana nə verir?

Azərbaycanın Yeni İpək yolunda əlverişli şəraitdə olmasından, bu layihəyə verdiyi əhəmiyyətli bəhrələrdən danışıqda, təbii ki, alternativ dəyərlərinə də yaranır: bəs Azərbaycan bundan nə qazanır?!

Azərbaycan tarixi İpək yolunun da üzvi hissəsi olmuş və bunun müsbət təsirini kifayət qədər yaşamışdır. İpək yolu mürəkkəb və çoxşaxəli bir sistemdir. Onun bir qarxı, bir əhəmiyyətli hissəsi olmuş və bu sistem müvəddülgünə görə cavabdehlik daşımaq böyük məsuliyyətdir. Mürəkkəb orqanizmlərdə hər detalın üzərinə onun misiyasına uyğun yük düşür. Burada ölçülərin əhəmiyyəti yoxdur, yəni ümumi sistemin fəaliyyətində ən kiçik detal da tələyüklü rol oynaya bilər. Məsələn, Azərbaycan kimi kiçik bir dövlət Rusiya ilə tərəzinin gözündə eyni çəkiyə malikdir. Düzüldür, kiçik dövlətlər böyük tələrdən sıxışdırıla, hətta layihədən kənarlaşdırıla bilər. Yaxud bu da danılmaz faktır ki, öz maddi resursları, uyğun coğrafi mövqeyi ilə başqa dövlətlər üçün ya ucuz işçi qüvvəsinə, ya da xammala çevrilmək təhlükəsi də var. Belə olan halda dövlətlərin maddi deyil, məhz mənəvi potensialı ön plana keçir - üzərinə düşən yükün mahiyyətini və öz gücünü nə dərəcədə dərk edən, eyni zamanda öz yerini ümumi layihədə necə dəyərləndirə biləcək. Bunları düzgün və zamanında dərk etməklə öz vəzifələrini, itiririnin zərurətini qatırmaq, böyük dövlətlərə eyni çəkiyə malik olduqunu sübut etmək mümkündür. Bu, qlobal düşüncə bacarığı, həm özünü bütövlü sistemdə, həm də bütövlü sistemdə öz marağına görə bilmək qabiliyyətidir. Belə bir prizmadan baxanda Yeni İpək yolunun Azərbaycanca təsirini daha aydın görmək mümkündür: *bütün dünyanı ehtiva edə biləcək böyük və mürəkkəb bir sistem uzunömürlü və uğurlu olmasını məsuliyyəti həm də Azərbaycanın üzərində olduğuna görə ondan güclü olmaq tələb olunur.* İndi isə realığa baxaq: Ermənistan tərəfindən işğala məruz qalan, 20 faiz torpağını itirən, 1 milyondan artıq köçkün və qaçqın problemi olan Azərbaycan bütün bunlara baxmayaraq ən böyük layihələrə qoşulmaqdan, yeni layihələr təklifi irəli sürməkdən nainki çəkinmir, üstəlik öz uğuruna inanır və qazanır. Çünki Yeni İpək yolunun bir hissəsi olmaq Azərbaycana bütün potensialını səfərbər etməyə imkan verir. Şübhəsiz ki, burada mənəvi sabitliyin də böyük payı var və bu xüsusiyyəti onu etibarlı, uzunmüddətli tərəfdar kimi tanıdır. Axi, məhz mənəvi sabitlik imkan verir ki, bütün güc və potensialı üzə çıxırsın, reallaşsın. Deməli, belə bir böyük layihədə iştirak etmək üçün maddi resurslarla bərabər, həm də dövlətin tədbiri və qətiyyətli idarəsi böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Bu kontekstdə vurğulanmalı olan ikinci cəhət birincinin mantiqi davamıdır. Belə ki, yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, Yeni İpək yolu keçdiyi trayektoriya boyunca yaşayan xalqların həm maddi resursları, həm də mədəniyyəti ilə zənginləşir. Bu mənada həmin xalqlar

ümumi cərəyana qoşulsalar da, öz identikliklərini qorumaq məcburiyyətindədirlər. Əks halda orijinallığını itirir və bununla sadəcə xammala çevrilir. Azərbaycan tarixən elə bir coğrafi mövqeyə malik olub ki, həm öz kimliyini qorumaq, həm də ümumi prosedən kənar qalmaq təcrübəsinə yiyələnmişdir. Bu mənəvi bəli gün də dəyişməyib. Yeni burada həm tarixən, həm də bu gün iki paralel proses gedir: *da-xildən güclənmə və xarici qüvvələrə ayaqlaşma.* Azərbaycanın bugünkü prioritet istiqamətlərinə, diqqət yetirdiyi sahələrə baxsaq, bunun vizual mənzərəsinə görə. Bir tərəfdən ən cəsarətli layihələrlə çıxış edir, sərfəli təkliflərə qoşulur, digər tərəfdən öz milli-mənəvi dəyərlərinin qorunması üçün ciddi addımlar atır, milli kimliyini daha da sabitləşdirir. Bura milli təkəkkürün musiqi şəklində ifadəsi olan muğamdan tutmuş milli köklərimizin tarixi olan Dədə Qorqud epasına, bir kəlağayının təbliğatına qədər milli təkəkkürü qorumağa qoymayan hər təşəbbüs daxildir. Biz kəlağayını təsadüfən xatırlatmaq. Axi ən zərif ipəkdən toxunan bu baş örtüyünün təmsilində Azərbaycanın həm İpək yolunun rəmzi olan ipəyin vətəni, həm də öz milli ənənəsini yaşadan bir məkan kimi tanınır.

Qloballaşma və Yeni İpək yolu

Həm qloballaşma, həm də İpək yolunun qədimdən başlayın bir tarixi var. XX əsrdə hər ikisi yenidən canlandı və yeni bir rəng qazandı. Azərbaycanın hər iki prosesin içində olmasını nəzərə alaraq onları dərinləşdirilmədən aralarında kiçik bir müqayisə aparacağıq. Yeni müqayisənin mərkəz nöqtəsində Azərbaycan və onun maraqları duracaq. Əvvəla, hər ikisi bir ölkədən çıxıb bütün dünyanı ehtiva etmək iddiasında olan layihədir: qloballaşma Qərbdə, İpək yolu isə Şərqdə məxsus bir ideyadır. Maraqlıdır ki, yalnız bu faktı vurğulamaqla artıq hər ikisi haqqında bütün təsviri yaratmış olduq. Qərb və Şərq təkəkkür tərzlərini müqayisə edən mütəfəkkirlər, tədqiqatçılar adətən vurğuladıqları cəhətlər arasında onu da əlavə edirlər ki, Qərbdə Şərqdə nisbətə sistemləşmə daha çox inkişaf edib və bu, özünü istər dövlət quruculuğunda, istər cəmiyyətdə, istərsə də adi futbol oyununda qabarıq göstərir.

Qloballaşma bir dalğadır - hər şeyi bəlli bir marağın standartına salan dalğa. Bu dalğada liderlik təbii ki, Qərbdə aiddir. Yalnız ona görə yox ki, ideyanın sahibi o idi. Səbəb maddi resurslarda da deyil, çünki Şərq daha zəngindir. Deyilənlərə istinad etsək, digərləri sırasına belə bir səbəb də əlavə etmək olar: Qərbin özgüvenli Şərqdə nisbətə daha çox və möhkəm idi. Əlbəttə, bu özgüvenə yaranan faktlar ayrıca bir araşdırmanın mövzudur. Biz burada yalnız nəticəni vurğulayırıq: bütün maddi sərvəti, keçmiş zəngin tarixinə, neçə sivilizasiyanın, neçə elmi keşif beşiyi olmağına baxmayaraq, Şərqi özünü inamı Qərbdən qat-qat aşağıdır. Bu özgüvenin nəticəsində dövlətlər fərqli səviyyəyə bötündü və bunu çox gözəl dərk edən Hantington yazırdı ki, "soyuq müharibə zamanı dünya birinci, ikinci və üçüncü dünyalara bölündü". Düzüldür, o əlavə edir ki, bu bölgü artıq aktual deyil, lakin qloballaşmanın hərəkət trayektoriyasına və məqsədlərinə baxanda belə anlamaq olar ki, dalğa məhz bu bölgünü nəzərdə tutaraq yayılmağa başlayıb - birinci, hazırda lider, yaxud superdövlətlər digər ölkələrə öz maraqlarını dikte edirlər, ikinci dünyaya müəyyən daşıqlar vasitəsilə, üçüncü dünyada isə heç soruşmadan.

İpək yolu Şərq hadisəsi, Şərq təkəkkürünün nəticəsidir. Əsrlər əvvəl bu yolu öz maddi resurslarına və iqtisadi gücünə güvənən Çin salıb. XXI əsrdə də öz qüdrətini qaytarmağa başladığıca eyni layihəni yenidən canlandırmaq təklifi edib. İlk dəfə Yeni İpək yolunu detallarına qədər şərh edən çinşünas Tavrovski belə hesab edir ki, məhz Qərbdə etibar edən dünyanın 2008-2009-cu illərdə böyük iqtisadi böhran yaşaması Yeni İpək yolunun bərpasına təkan oldu. Əslində bu dərin böhran mənəviyyatda və düşüncələrdəki böhranın təzahürü idi. Hələ illər əvvəl məhz bu məsələdə mütəfəkkirlər Şərqi xüsusi gücünü vurğulayırdılar.

Azərbaycan zidd dəyərlərin qovşağında yerləşməsinə baxmayaraq, onların yanında öz milli dəyərlərini də qoruya bilər; qonşu Ermənistan tərəfindən işğala məruz qalsa da, digər dinlərə və mədəniyyətlərə qarşı yüksək tolerant və xoş mövqeyi ilə tanınır. Və bütün bunlarla islam dininin prinsiplərinin böyük rolunu verir. Yeni İpək yolu dünya miqyasına hesablanmış bir layihədir və onun uğuru, uzunömürlüvlüyü bilavasitə üzvlərindən asılıdır. Azərbaycan belə bir uğurlu tərəfdar nümunəsidir.

Könül BÜNYADZADƏ, AMEA-nın müxbir üzvü

Tolerantlığın Azərbaycan nümunəsi

Qafqaz albanlarının 2500 yaşlı varisləri

Udilər zəngin tarixi və mədəniyyəti saxta erməni təbliğatını ifşa edən əsas mənbələrdir

Əvvəl 1-ci səh.

Tarixən udilər daha çox Xəzər dənizindən Qafqaz dağlarının Kür çayının sağ, həm də sol tərəfində məskunlaşmışlar. Azərbaycanın bugünkü prioritet istiqamətlərinə, diqqət yetirdiyi sahələrə baxsaq, bunun vizual mənzərəsinə görə. Bir tərəfdən ən cəsarətli layihələrlə çıxış edir, sərfəli təkliflərə qoşulur, digər tərəfdən öz milli-mənəvi dəyərlərinin qorunması üçün ciddi addımlar atır, milli kimliyini daha da sabitləşdirir. Bura milli təkəkkürün musiqi şəklində ifadəsi olan muğamdan tutmuş milli köklərimizin tarixi olan Dədə Qorqud epasına, bir kəlağayının təbliğatına qədər milli təkəkkürü qorumağa qoymayan hər təşəbbüs daxildir. Biz kəlağayını təsadüfən xatırlatmaq. Axi ən zərif ipəkdən toxunan bu baş örtüyünün təmsilində Azərbaycanın həm İpək yolunun rəmzi olan ipəyin vətəni, həm də öz milli ənənəsini yaşadan bir məkan kimi tanınır.

Bütün udilərin tarixi vətəni Azərbaycandır

VII əsrdə ərəb xilafətinin icazəsi ilə alban kilsəsi erməni qriqoryan kilsəsinin tərkibinə daxil edildi. O zaman etibarən, rəsmən alban katolikosunun qalmasına baxmayaraq, alban xristianlarının zorla erməniləşdirilməsi siyasəti aparılıb. 1836-cı ildə Rus Pravoslav Kilsəsi və Rusiya idarəçiliyi alban katolikosunun taxtını və dəftərxanasını ləğv etdikdən sonra udi xristianların erməni kilsəsinin tam təsiri altına düşürlər. Yalnız indiki Qəbələ və Oğuz rayonları ərazisində yaşayan udilər öz etnik mədəniyyətlərini və dillərini qoruyub saxlamaq nəşib olurlar.

Hazırda dünyada 10 min nəfərdən çox udi var. Onlardan 4 minə yaxını Azərbaycanda, əsasən Qəbələnin Nic qəsəbəsində, Oğuz rayonunda yaşayırlar. Qeyd edək ki, xarici ölkələrdə yaşayan udilərin hamısının tarixi vətəni Azərbaycandır. Başqa ölkələrdə yaşayan udilərin müəyyən hissəsi udi dilində danışa bilmir...

"Erməni kilsəsinə gedib ibadət etmədiyimizə görə..."

Alban-Udi Xristian dini icmasının sədri Robert Mobil deyir ki, Çar Rusiyası Qafqazı işğal etdikdən sonra Azərbaycanı milli mənsubiyyətini müxtəlif cür yazmaqda başlayıblar. Udilərə də "aborigen", "avtohton", "albanlar" deyib, yazıya alanda isə udi sözünün yerinə "udin" işlədiblər. Tarixi faktır ki, Azərbaycanda xristian mədəni irsinə sahib olan udilər, o cümlədən alban tayfalarının birbaşa erməni kilsəsinin ixtiyarına verilməsində məkrli niyyətlər güdüldü. Robert Mobil deyir ki, məqsəd Qafqaz Albaniyasının xristian mədəni təməli üzərində erməni icmasını gücləndirilməsi idi: "Ermənilər edəbiyyatı, dəftərxanəni, dini ocaqları öz kilsələrinə uyğun dəyişdirməyə başladılar. Onlar özirlərini sərf edənləri tərcümə edib dəyişdirdilər, lazımlı olmayanları isə məhv etdilər".

Ermənilərin bura gəlmə yox, yerli xalq olması yalanı "heçqi don" biçmək üçün Qarabağda Gəncəsar monastırında, Gədəbəy və digər bölgələrdəki alban məbədlərində alban xalqları oğurlanıb, erməni qriqoryan xaqı ilə əvəz edildi.

"Həmin dövrdə Çar Rusiyasının istəyi Azərbaycan ərazisində islam və xristian dinlərinə mənsub olan iki qütb yaratmaq idi. Ermənilər

İşğal altındakı alban kilsələri bərpa edilir

"Məlumatlara əsasən, işğal altında olan alban kilsələrinin bəziləri, Ermənistan tərəfindən böyük vəsait sərf edilərək bərpa edilir. Onların bu addımlarının altında da məkrli niyyətlərin olduğu gün kimi aydındır" deyən Robert Mobil deyir ki, ermənilər bunu alban kilsəsinin vəziyyətinə ürkəkləri yandırdığı üçün deyil, sabah həmin torpaqlar işğaldan azad olunduca "tarixi" torpaqlar olduğunu iddia etmək üçün "zəmin" hazırlayırlar: "Buna görə də Azərbaycanda digər alban məbədləri də bərpa olunmalıdır. Ermənilərin əsas bəhanələri budur. Hətta onları fakt qarşısında qoyanda "Albaniya böyük Ermənistanın içində olub" deyirlər. Amma tarixi həqiqətdən qaçmaq olmaz və alban Apostol kilsəsinin mədəniyyətini danmaq mümkün deyil. Alban mədəni irsini bir tərəfdən dövlət, alimlər müdafiə etməli, digər tərəfdən dini rəhbərlər olmalıdır. İllərdi udilər də erməni kimi tanıyırdılar. Çünki bu cür siyasət həm Ermənistanla, həm də Rusiyaya sərf edirdi. Biz bir tərəfdən özümüzü mədəniyyəti ermənilərə verməmiş, digər tərəfdən də bu işi bizim əlimizlə görüblər".

Ermənilər hətta alban əlifbasını da Mesrop Maştoqsun (erməni dilçisi) yaratdığı iddia edirlər. Halbuki dünya alimləri alban əlifbasının Mesrop Maştoqsunun yüz il əvvəl yaradıldığını sübut ediblər. Bu tarixi materiallar (Sinyal palimpsestlər), Nicdə "Çotari" kilsəsində var. Robert Mobil diqqət çəkir ki, bir müddət əvvəl ermənilər UNESCO-da xaqər məsələsi ilə bağlı səsvərmə keçirmək istəyirdilər, hətta onlar iddia edirdilər ki, harada xaqər varsa, ora Ermənistan ərazisidir: "Azərbaycandan məni də dəvət edirlər, çünki xaqərlərin albanla-

ra məxsus olduğu iddiasını qaldırmışdım. Tarixi faktları onların diqqətinə çatdırırdım, bundan sonra səsvərməni saxlayıb bizim iddianı qəbul etdilər".

"Mənim xalqımın 99 faizi öz dilində danışır. Biz necə əriyə bilirik?"

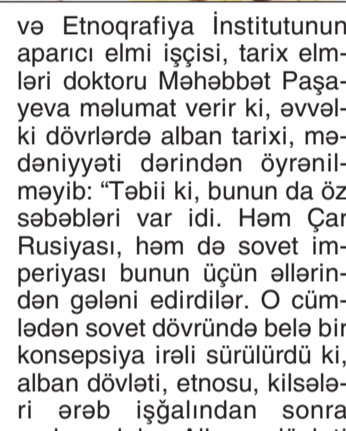
Robert Mobil məlumat verir ki, avropalı alimlər Azərbaycana gələndə müxtəlif udilərlə maraqlanırlar. Onlar əsasən udilərin xristian olması ilə deyil, etrafi tamamilə islam olan bir xalqın öz dilini dininə necə qoruyub saxlaması ilə maraqlanırlar: "Mən Avropa ölkələrində şahid oldum ki, orada bizimlə bağlı məni informasiyalar da verilir. Azərbaycan işğalçı olduğu, başqa xalqları assimilyasiyaya uğradıqları barədə yalan rəy formalaşdırılır. Amma həmişə deyirəm ki, siz hansı ermənikdən danışırırsınız? Mənim xalqımın 99 faizi öz dilində danışır, ana dilində dərş keçirlər. Biz necə əriyə bilirik?".

"Bu münbit və zəngin mühi Azərbaycan dövləti bizim üçün yaradıb" deyən icma sədri vurğulayır ki, Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra udilərin həyatında xeyli müsbət dəyişikliklər olub. Prezident İlham Əliyev göstərdiyi diqqət və qayğı sayəsində 2003-cü ildə Qafqazın ən qədim kilsələrindən olan Şəki rayonundakı Kış məbədi, 2006-cı ildə isə Qəbələ rayonunun Nic qəsəbəsində yerləşən 3 xristian məbədinin bərpası - Müqəddəs Yelisey adına Çotari kilsəsi bərpa edildi və icması istifadəsinə verilib. Azərbaycanlı rəssam-memar Şahvələd Məmmədov öz vəsaiti hesabına Nicda 3 hektar ərazidə qədim alban din xadiminin həyat evini bərpa etməyə yardım göstərmiş və indi bura tarixi etnomədəni muzey - Azərbaycan Udi Ocağı kimi fəaliyyət göstərir. Udilər bütün bayramlarını, o cümlədən 20 iyulda keçirdikləri Udi Mədəniyyət Gününü lazımi səviyyədə qeyd edirlər.

Son 16 il ərzində Azərbaycan Prezidentinin Nic qəsəbəsinə 2 dəfə səfər etməsi isə dövlət tərəfindən icmaya göstərilən yüksək diqqət və qayğının bariz nümunəsidir.

Xristianlığın ilk yayıldığı bölgələrdən biri...

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Arxeologiya

və Etnoqrafiya Institutunun aparıcı elmi işçisi, tarix elmləri doktoru Məhəbbət Paşayeva məlumat verir ki, əvvəlki dövrlərdə alban tarixi, mədəniyyəti dərinləndirən irənilməyib: "Təbii ki, bunun da öz səbəbləri var idi. Həm Çar Rusiyası, həm də sovet imperiyası bunun üçün onların bəni edirdilər. O cümlədən sovet dövründə belə bir konsepsiya irəli sürüldü ki, alban dövləti, etnosu, kilsələri ərəb işğalından sonra məhv olub. Alban dövləti ərəb işğalından sonra süqut etsə də, unutmayaq ki, islam dini digər dinlərə, xüsusilə də klassik dinlərə hörmətə yanaşmış, alban xristian kilsəsinin biri də dağıdılmayıb. Bu kilsələr, eyni zamanda alban etnosunun son nəsləri XIX əsrdə Rusiya imperiyasının gəlişinə qədər öz mövcudluğunu, etnik kimliyini hər zaman saxlayıb".

Məhəbbət Paşayeva qeyd edir ki, vaxtilə görkəmli alimlər Ziya Bünyadov, Fəridə Məmmədova, o cümlədən tarixçi İlyas Babayev alban irsini araşdırıblar. Bu gün də albanşünas alimlər alban etnomədəni irsinin qarantılı qalması səhifələrinin arxeoloji, tarixi, etnoqrafik cəhətdən araşdırılmasını davam etdirirlər: "Artıq hər kəs bilir ki, Qafqaz Albaniyası Azərbaycanın 2500 illik tarixini göstərən ənənələrə sahibdir. Hazırda dünya ölkələri də Qafqaz Albaniyası tarixinə böyük maraqa göstərirlər. Çünki bura, xristianlığın ilk yayıldığı bölgələrdəndir. Tarixi köklərin Qüdsdən alan Alban Apostol kilsəsinin ənənələri və onun qədim Şərq kilsələri ilə əlaqələrinin üzə çıxarılması istiqamətində araşdırmalar aparılması nəticəsində Albaniya xristianlığın havvarı - sirofil dövrü ilə bağlı mənbələr üzə çıxarıla bilər. Qədim Şərq kilsələrinin tarixinə aid kitablarda olan məlumatlar sayəsində biz də öz tariximizlə bağlı maraqlı və yeni faktlar əldə edə bilirik".

Etnoqrafik xəzinələr muzeyi

Təsədüfi deyil ki, Azərbaycan etnoqrafik xəzinələr muzeyi adlandırılır. Və hər zaman bu xəzinəyə sahib olmaq istəyən düşmənlərin sayı çox olub. Min illərdi bərabər yaşayan xalqlar arasında dini nifaq salınmış, bir-birinə düşmən olması istənilib. Unudulub ki, heç bir din, dil, milli fərq bu xalqların qarşılıqlı hörmət, ehtiramına zədə vura bilməz.

Bu xalqların birgə yaşayışının tarixi xristianlıq və islamdan, həmçinin bu gün Qafqaz alban irsinə sahiblənmək üçün özünə yalançı tarix quraşdırmaq iddiasında olan ermənilərin uydurmalarına da qədimdir. Özü də dünənə, birgünə, əslərə deyil, minilliklərə dayanan, zəngin və möhtəşəm tarix kimi...

YasəməN MUSAYEVA, "Azərbaycan"

Mədəniyyət

● Seyid Şuşinski-130

Muğam sənətinin görkəmli nümayəndəsi, tanınmış musiqi xadimi və pedaqoq, respublikanın Xalq artisti Seyid Şuşinskiyin (Mir Möhsün ağa Seyid İbrahim oğlu) anadan olmasının 130 illiyi ilə əlaqədar Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 2019-cu il fevralın 4-də sərəncam imzalayıb. Orada göstərilir ki, Qarabağ xanəndəlik məktəbinə mənsub qüdrətli sənətkar Seyid Şuşinski xalqımızın mənəvi dünyasının formalaşmasında müstəsna əhəmiyyət daşıyan qədim muğam ənənələrini layiqincə qoruyub yaşadanlardan biri olub. Geniş diapazonlu, nadir, ecazkar səəs və yüksək səhnə mədəniyyətinə malik, böyük muğam ustası təkrarolunmaz mükəmməl ifaçılıq nümunələri ilə Azərbaycan musiqi xəzinəsinin daha da zənginləşməsinə xidmət göstərib. O, müəllim kimi də uzun illər ərzində istedadlı musiqiçilərin yetişdirilməsində əlindən gələni əsirgəməyib.

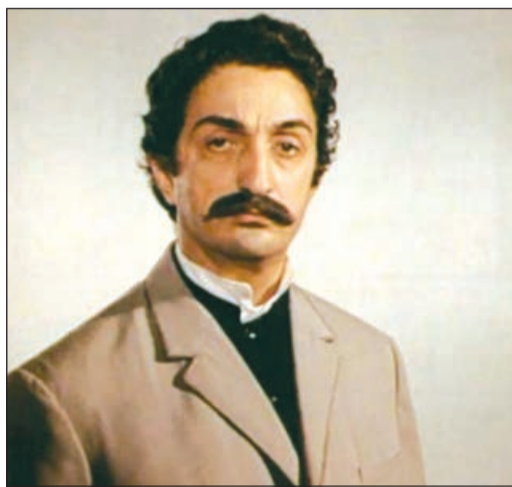
ri" da adlandırılıb. Çünki onun muğamda vurduğu xallar, zəngülər ikinci bir ifaçıda müşahidə ediləyib. "Cabbar Qaryağdıoğlu xalq musiqisinin düşünən beyni idi, Seyid Şuşinski çirpınan ürəyi olub. Mən fəxrle deyə bilərəm ki, "Şur" və "Kürd ovşarı" simfonik muğamlarını yazarkən Seyid Şuşinskiyin mənə yaxından köməyi olmuşdur. Seyid Şərq musiqisinə dərin bələd olmaqla, həm də qayğıkeş müəllim və gözəl insan idi". Dahi bəstəkarımız, Xalq artisti Fikrət Əmirova məxsus bu fikirlər öz aktuallığını bu gün də qoruyub saxlamaqdadır.

başqaları ilə yaxından tanışlıq qazanıb. Həmin münasibət Seyid Şuşinskiyin aktyor kimi də yetişməsinə böyük təsir göstərib. Şuşadan Bakıya, "Mahur"dan "Mənsuriyyə"yədək... Tiflisdə Üzeyir bəy Hacıbəylinin opera və musiqili komediyaları tamaşaya qoyulanda Seyid Şuşinskiyə baş rolların etibar edilməsi də təsadüfi deyildi. Azərbaycan teatr və musiqi mədəniyyətinin inkişafında Seyid Şuşinskiyin Tiflisdəki səhnə fəaliyyətinin mühüm rolu teatrşünaslar tərəfin-

Seyid Şuşinski 1924-1926-cı illərdə Azərbaycan Dövlət Akademik Dram Teatrının səhnəsində bir sıra rollar da yaradıb. 1926-cı ildə Üzeyir bəy Hacıbəylinin təşəbbüsü ilə yenidən açılmış xanəndəlik sinfində gələcək muğam ifaçılarında dərslər, melahətli səsi ilə dinləyicilərinə məftun edən Seyid Şuşinski İranda, Şimali Qafqazda, Orta Asiyada, Ukraynada, Rusiyada... tanınmış və sevilmiş. 1933-1938-ci illərdə Füzuli Rayon Dram Teatrının bədii rəhbəri vəzifəsini daşıyıb. Əyalətdə yaşayan Seyidi paytaxt Bakıda daha çox gözləyirdilər. Ona görə də ömrünün qalan hissəsini Bakıya, buradakı mədəniyyət və incəsənət ocaqlarına bağlayan ustad xanəndə 1939-cu ildən 1960-cı ilə qədər Müslüm Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında, sonra isə Opera və Balet Teatrında çalışıb.

● Sənət dünyası

Yarımçıq xatirələr...

"Məni rəssam edən nəvəm oldu". Həmişə belə deyirdi. Bu birçə cümlənin içərisində neçə-neçə xatirəsi vardı Əməkdar artist, rəssam, aktyor, müğənni Əli Haqverdiyev. Onların bəzisi şirin, bəzisi qüssəli, boynubükükdü...

o vaxtlar tanış olur. Müharibədən sonra vətənə qayıdan Həsən Haqverdiyev "xalq düşməni" itihamı ilə üzəli. Bu həyat sürəti. Onu Sibirə sürgün edirlər. Güllü Mustafayeva da "xalq düşməni"nin həyat yoldaşı kimi başqılarla qarşılaşıb, ona iş verilmir. 1947-ci ildə Məhsət Gəncəvinin portretini çəkər və aldığı qonorarla Sibirə - həyat yoldaşını görməyə gedir. Həsən Haqverdiyev Güllü Mustafayevanın maneələrindən qorumaq üçün rəsmi olaraq boşanmalarını məsləhət görür. Belə də olur. 1953-cü ildə SSRİ-nin rəhbəri İosif Stalinin ölümündən sonra Həsən Haqverdiyevə də bəraət verildi. Otuz altı yaşlı rəssam sürgündən evə döndü. Ancaq sovet hökumətinin dağıtdığı ailə bir daha birləşə bilmədi... Güllü Mustafayeva 1949-cu ildə rəssam Nəcəfzadə İsmayilovla ailə qurmuşdu. Bir müddət sonra Həsən Haqverdiyev də yenidən evlənir.

Rəssam, müğənni, aktyor, müəllim...

Uşaq yaşlarından yaradıcılıq mühitində böyüyən Əli Haqverdiyev rəssamlıq sənətinə böyük həvə göstərirdi. Bu həvə 1955-ci ildə Əziz Əzimzadə adına Rəssamlıq məktəbinin qrafika şöbəsinə daxil oldu. Həmin məktəbdə oxuyanda - 1958-ci ildə təsadüfən gözəl səsi, avazını eşidən müxtəssislər onun vokal imkanlarını yüksək qiymətləndirdilər. Asəf Zeynallı adına musiqi məktəbinin direktoru, bəstəkar Mədət Əhmədov bu istedadlı gənci rəhbəri olduğu məktəbə dəvət etdi. Əli Haqverdiyevə eyni vaxtda iki məktəbdə oxumağa imkan yaradıldı.

1961-ci ildə isə o, Üzeyir Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının vokal fakültəsinə daxil oldu. SSRİ xalq artisti, professor Şövkət Məmmədovdan dərslər aldı. 1962-ci ildə o zamanlı Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrının rəhbəri maestro Niyazi Əli Haqverdiyevin ifasını dinlədikdən sonra onu teatra işə qəbul etdi. Azərbaycan Opera və Balet Teatrının solisti oldu. Əli Haqverdiyev bir müddət Leningrad Malyu Opera teatrında təcrübə keçdi.

Güllü səs sahibi olan gənc vokalçı Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrında çalışdığı müddətdə 30-dan çox rol oynadı. Üzeyir bəy Hacıbəylinin "Koroğlu" və "Leyli və Məcnun" operalarında Həsən xanın, Nofəlın partiyalarını uğurla ifa etdi. 1973-cü ildə "Arşın mal alan" musiqili komediyasının qrammofon valına yazılışında Soltan bəy partiyasını oxudu. Aktyor məhərətinə kino sahəsində də göstərə bildi. "Uzun ömür akkordları", "Şir evdən getdi" və "Dədə Qorqud" filmlərinə çəkildi. Bütün rolları peşəkarlıqla canlandırdı. Amma Əli Haqverdiyevin ən yaddaqalan obrazı "Dədə Qorqud" filmindəki Yalınçıq obrazı oldu. Bu film çəkilişinə görə sonradan peşman oldu. Çünki yolda adamların onu "Yalınçıq" deyə çağırması aktyora pis təsir etdi.

Əli Haqverdiyev Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının və Teatr Xadimləri İttifaqının üzvü idi. Teatrda işləməklə yanaşı, 1981-ci ildən Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının vokal fakültəsində müəllim kimi çalışdı. İşlərin çoxluğu onu uşaqlıqdan sevdiyi rəssamlıq sənətindən uzaqlaşdırmağa başladı. Yüzlərlə qrafik işlər, rəsmlər, peyzajlar, portretlər, dostluq şarjlarının müəllifi oldu. Onun rəsmləri Bakı, Kiyev, Leningrad (indi Sankt-Peterburq), Moskva və digər şəhərlərdə uğurla nümayiş etdirilib.

Əli Haqverdiyev 1991-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Əməkdar artisti fəxri adı verildi. 1992-ci il sentyabrın 14-də Buzovnada bağdan dənizə gedəndə qayaların yanında nəm qumların üstünə düşmüş yüksək gərginlikli elektrik xətti Əli Haqverdiyevin həyatına son qoydu. Ondan sonra anası, Xalq rəssamı Güllü Mustafayeva şəkər xəstəliyi tapdı. O, 1994-cü ildə vəfat etdi. Həsən Haqverdiyev isə illər öncə - 1978-ci ildə dünyasını dəyişmişdi.

Her ömür bir kitabla bənzəyir. Əli Haqverdiyevin də ömür kitabına əlli üç il yazıldı. O da bütün istedadlı insanları kimi, bu dünyadan yarıdıcılığın bəhrəsi olan rəsm əsərləri, teatrda və kinoda canlandırdığı rollarla yaddaşlarda öz adını yazaraq getdi...

Zöhrə FƏRƏCOVA, "Azərbaycan"

Üç Şuşinskiddən biri...

Seyid Şuşinski kimi tanıdığımız Mir Möhsün ağa Seyid İbrahim oğlu 1889-cu ilin aprel ayında Şuşa qəzasının Horadiz kəndində anadan olub. Sınanmış və ağır seyid nəslindən olan Mir Möhsün körpəlikdən yetim qalıb. Xalası Məşədi Hürzad dövrünün açığı fikirlə, savadlı xanımlarından biri olub. Son dərəcə melahətli səsi, yarıqılı avazı varmış. Məşədi Hürzad Qarabağın qadın məclislərində xanəndəlik edərmiş. Balaca Möhsünün qayğısına qalan, onun tərbiyəsi ilə məşğul olan Məşədi Hürzad bacısı oğlunu da özü ilə toylara apararmış. Elə buna görə də Seyid Şuşinskiyin ilk müəllimi, əslində, xalası Məşədi Hürzad hesab edilir. Sonralar Seyid o böyük ürəkli xanımı minnətdarlıqla xatırlayıb: "Xalamın çox incə və şirin səsi var idi. Bütün muğamlara dərin bələd olmaqla, "Orta Mahur"u çox gözəl oxuyardı. Səsimi eşidəndən sonra məni də özü ilə toylara aparardı..."

Ustad xanəndə

Cabbar Qaryağdıoğlu xalq musiqisinin düşünən beyni, Seyid Şuşinski isə çirpınan ürəyi olub

Əsrin o tayından "əsen mehlər" - səsin incəsi, musiqinin incisi

Şirin səs, melahətli nəfəs...

Xalq musiqisi xəzinəsinin zənginliyi və rəngarəngliyi onun yaradıcılarının Tanrı vergili olması ilə sıx bağlıdır. Bunu folklorşünaslarımız, xalq deyiminin biliciləri təsəvvüf deməyə bilər. Həmin xəzinəni mənəvi irs kimi xalqına yadigar qoyub gedən sənətkarlarımızdan birincisi Cabbar Qaryağdıoğlu idi, ikincisi Seyid Şuşinskiyin olduğu deyilənir. Xalqımızın bu fikrini dahi klassik xanəndə və muğam ustalarımızla yanaşı, peşəkar musiqişünaslarımız və bəstəkarlarımız da etiraf edirlər.

Milli musiqi mədəniyyəti tarixində özünə layiqli yer tutan Seyid Şuşinski dövrünün çox sevilib, nüfuzlu, xanəndəlik aləmində yeniliklər edən, geniş diapazonlu, qüdrətli sənətkar olub. Fitri istedadı, ifaçılıq məhərəti, gözəl səsi, zəngin yaradıcılığı ilə Azərbaycan mədəniyyətinin nadir incisində çevrilmiş xanəndə klassik musiqi irsimizə daxil olan böyük ustad yadigar ifaları ilə yanaşı, yaddaşlara iz salan xatirələrdə də yaşayır. Unudulmaz xanəndə, "Şərq musiqisinin bahadı-

Musiqi dünyasının dahisi Mir Möhsün Nəvvabdan iki il dən artıq müddətə musiqi təlimi alan Seyid elə ustadın xeyir-duası ilə də el şənliklərinə, toy məclislərinə ayaq açıb. Şirin səsi, melahətli avazı ilə məclisi ələ alan Seyid az vaxt ərzində özünün musiqi dünyasının azman sənətkarları ilə bir məclisdə ehtiramla qarşılandığını duyub.

Seyid Şuşinskiyin səsi də, musiqiyi həvəsi də ilahi vergili hesab edilir. Çünki o, xüsusən musiqi məktəbi oxumada ustad xanəndə kimi seçilib və sevilib. Belə olmasaydı, əlbəttə, ölməz bəstəkarımız Fikrət Əmirovun atası, məşhur tarzen Məşədi Cəmil onu Gəncədə özü ilə birlikdə məclislərə aparmazdı ki...

Seyid Şuşinskiyin şöhrəti o zaman neinki Azərbaycanı, həm də qonşu ölkələri bürüyüb: Tiflis məclislərinə dəvəti də bununla bağlı olub. Tiflis mühtil Seyid Şuşinskiyin həyatında mühüm rol oynayıb. O, burada Azərbaycanın tanınmış ədibləri və məşhur ziyalılarından olan Cəlil Məmmədquluzadə, Əli Mirzə Nərimanov, Hüseyn Ərəblinski, Mirzə Əliyev, Sidiq Ruhulla, İbrahim İsfahanlı və

den yüksək qiymətləndirilib. Firudin Şuşinski "Azərbaycan xalq musiqiçiləri" kitabında yazırdı: "1913-1914-cü illərdə Seyid Şuşinski Kiyev şəhərinə gədərkək səsi vala yazdırır. İndi həmin vallah böyük müğənnidən yadigarıdır. Onun qrammofonda oxuduğu "Çahargah", "Bayatı-İsfahan", "Humayun", "Rast", "Mahur", "Zabul", "Mənsuriyyə", "Arazbari" xalq tərəfindən həmişə mehəbbətlə qarşılanıb..."

"Azərbaycan" qəzetinin 12 iyul 1919-cu il tarixli nömrəsində dərc edilən "Seyid Şuşinskiyin Şərq konserti" başlıqlı məqalədə yazılıb: "...Üç gün bundan qabaq dövlət teatrında Şərq mədəniyyətinin mahir ifaçısı, bütün Qafqazda məşhur olan Seyid Şuşinskiyin Şərq konserti olmuşdu. Həmin istə olmasın baxmayaraq, teatra çoxlu tamaşaçı toplaşmışdı. Onlar xanəndənin ifa etdiyi bütün məhəlləli böyük diqqətlə dinləyir və onu sürəklil alqışlarla qarşılayırdılar..."

Məhəmməd NƏRİMANOĞLU, "Azərbaycan"

● Xəbər

Musiqili Teatr beynəlxalq festivalda ölkəmizi təmsil edib

Türkiyənin Bayburt şəhərində növbəti dəfə Beynəlxalq Dədə Qorqud Festivalına start verilib. Ölkəmizi bu tədbirdə Azərbaycan Dövlət Akademik Musiqili Teatrının balet truppası təmsil edib.

Tədbirdə 1300 illik bir zaman kəsiyində öz tarixi öyüdləri ilə yaşayan və türk coğrafiyasında hikmətli nəsihətləri ilə mənəvi varlığını sürdüran Dədə Qorquda mehəbbətin izləri olaraq bütün türkdilli dövlətlərdən dəvət olunmuş qonaqlarla yanaşı, qonşu ölkələrdən gəlmiş folklor kollektivləri də iştirak edirlər. Masat yaylasında başlayan şənliklər Dədə Qorqudan şəhər mərkəzindəki abidəsi öndündən yürüşlə davam etdirilib. Yerli sakinlər, habelə bu günlərdə dünyanın hər yerindən axışaraq bu şənliyə qatılan yüzlərlə tədbir iştirakçısı Mustafa Kamal Atatürkün adını daşıyan möhtəşəm meydana Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyənin müxtəlif rəqs və folklor kollektivlərinin çıxışlarını maraqla izləyiblər.

Festival çərçivəsində iştirakçı ölkələrin yaradıcı kollektivləri maraqlı və yaddaqalan proqramlarla çıxış ediblər. Qeyd edək ki, bu mədəniyyət və sənət bayramı ilk dəfə 25 il əvvəl təşkil olunub.

● Yeni nəşir

Bir mahalın ulu tarixi, acı taleyi

İrəvan xanlığının Pəmbək mahalında təkçə bir kənddə törədilən daşnakların iç üzünü bir daha açıb ortaya qoyur

XX əsrin bəlkə də ən böyük bəlası "böyük Ermənistan" xülyasının gerçəkləşdirilməsi üçün bayrın törətdikləri amansızlıqlar oldu. Bu çirkin ideologiyann törətdiyi fəsadlar obyektiv mühakimə qabiliyyəti olan, mürtəqqi düşüncəli hər kəsə məlumdur.

Əslində, "böyük Ermənistan" adlı coğrafi məkanın və erməni etnosunun hazırkı haylara heç bir aidiyyəti yoxdur. Eramızdan əvvəl Balkanlardan Ön Asiyaya, sonradan isə məqsədyönlü şəkildə Qafqazın cənub bölgəsinə yerləşdirilən haylar bu ərazilərin yerli əhalisinin tarixini (bu gün də davam etdirilir), dilini, mədəniyyətini, incəsənətini, mətbəxinə belə mənimsədilər. Həminçin buradakı mədəni və siyasi toponimləri də "özünükləşdirərək", özlərini onların varisləri kimi təqdim edərək dünyaya yalan söyləməkdən çəkinmədilər. Bu çirkin və bəd niyyəti sonrakı dövrlərdə inkişaf etdirərək etnoideoloji səviyyəyə qaldıran ermənilər beynəlxalq

alamı həmin ekstremal ideologiyaya inandırmağa ciddi-cəhdle say göstərdilər, hətta müəyyən mənada buna nail də oldular. Geniş oxucu auditoriyasına çıxarılan, pedaqogika üzrə elmlər doktoru, Əməkdar müəllim, tədqiqatçı-jurnalist Yusif Qaziyevin illərdən bəri gərgin axtarış və vətəndaşlıq qayəsi ilə toplayıb araya-ərsəyə gətirdiyi "İrəvan xanlığının Pəmbək mahalında Arçut kəndi" (784 səhifə) ensiklopedik topluda, əslində, daşnakların yalnız bir kəndin təmsalində deyil, ümumiyyətlə, tarixi türk torpaqlarında törətdiyi vəhşilik və amansızlıqlar real faktlarla öz əksini tapıb. Daha doğrusu, kitabın annotasiyasında da

qeyd edildiyi kimi, toplu məlum 1988-ci ildə daşnakların həyata keçirdiyi azərbaycanlıların deportasiyası nəti-

casində öz dədə-baba torpaqlarından didərgin salınmış Arçut (Ardic) kəndinin tarixi coğrafiyası və ardiclilərin acı taleyi haqqındadır.

Kitabda Qafqazda çox məşhur olmuş bu kəndin qədim keçmişi, orada yaşamış türk tayfalarının həyat tərzi, məişəti, xüsusilə (sovet dövrü), coğrafiyası, folkloru... barədə zəngin materiallar toplanıb. Təbii ki, burada daşnakların vaxtilə törətdiyi faciələr, çar Rusiyası və sovet hakimiyyətinin yürütdüyü ayrı-seçkilik siyasəti daha çox öz ifadəsini tapıb.

Toplu yalnız müəllifin düşüncə və ya eşidib-bildikləri, yaxud vaxtilə dövrü mətbuatda dərc etdiyi məqalələrdən ibarət deyil. Kitab ensiklopedik xarakterli olsa da, yerli gəlmiş, müəllif haşiyələrlə İrəvan xanlığının tarixindən başlayaraq onun yadellilərin çirkin siyasi oyunlarının qurbanına çevrilməsi, son taleyi, həmçinin ardiclilərin düşmənlə mübarizəsinə

dək bir-birindən dəhşətli faktları da oxucuya təqdim edir.

Özlərinin kimliyini, haradan gəlib hara getdiklərini başqa xalqlardan daha yaxşı bilən ermənilərin də fikirlərindən istifadə kitabə marağı artırır. Movses Xorenatsi yazır: "Biz (yəni "haylar"), kiçik, azsaylı, zəif və çox hallarda özgələrinin hakimiyyəti altında yaşayan xalqıq". Xaçatur Abovyan isə bir az da irəli gedib: "Heç bir dil mənim öz dilim kimi bu qədər çətin olmamışdır", - deyib.

Kitabda bir kəndin təmsalında neinki ardiclilərin, bütövlükdə pəmbəkliyin məişətindən tutmuş şivə və ləhcələrinə qədər materiallar (sözlük) da verilib. Ardiclilər öz nəsiləri, tayfaları, törəmə və şəcərələri barədə də bura da məlumat almaq imkanı qazanıblar. Bir sözlə, qədim Azərbaycan ərazilərində yaşamış tayfaların tarixində hələ yazılmamış qatlar qalmaqdadır.

M.NƏRİMANOĞLU, "Azərbaycan"

Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi
221310 - İdarənin digər xərcləri xərc maddəsi üzrə nəzərdə tutulan vəsait hesabına malların kotirovka sorğusu üsulu ilə satın alınmasını həyata keçirir

Maraqlanan təşkilatlar (012) 596-44-09 telefon nömrəsi ilə əlaqə saxlaya bilərlər. Kotirovka sorğusunda iştirak etmək üçün sənədlər 15 avqust 2019-cu il saat 15:00-dək qəbul olunur.

Ünvan: Bakı şəhəri, Salatin Əsgərova küçəsi, 85.

Tender komissiyası

Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi
inzibati binasında xidməti istifadədə olan liftin kabinüstü idarəetmə panelinin dəyişdirilməsi işlərinin kotirovkalar sorğusu üsulu ilə satın alınmasını həyata keçirir

Maraqlanan təşkilatlar (012) 596-44-09 telefon nömrəsi ilə əlaqə saxlaya bilərlər. Kotirovka sorğusunda iştirak etmək üçün sənədlər 16 avqust 2019-cu il saat 15:00-dək qəbul olunur.

Ünvan: Bakı şəhəri, Salatin Əsgərova küçəsi, 85.

Tender komissiyası

B İ L D İ R İ Ş

2019-cu ilin sonunadək açılması planlaşdırılan 3 "DOST" Mərkəzinin "DOST" Agentliyinin konseptinə uyğun olaraq layihələndirilməsi işlərinin satın alınması ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi təkliflər sorğusuna dəvət edir. Təkliflər sorğusu 3 LOT üzrə keçirilir:

LOT 1 - Bakı şəhəri Nizami rayonunda qurulacaq "DOST" mərkəzinin "DOST" Agentliyinin konseptinə uyğun olaraq layihələndirilməsi işlərinin satın alınması;

LOT 2 - Bakı şəhəri Xəzər rayonunda qurulacaq "DOST" mərkəzinin "DOST" Agentliyinin konseptinə uyğun olaraq layihələndirilməsi işlərinin satın alınması;

LOT 3 - Bakı şəhəri Binəqədi rayonunda qurulacaq "DOST" mərkəzinin "DOST" Agentliyinin konseptinə uyğun olaraq layihələndirilməsi işlərinin satın alınması.

Maraqlanan təşkilatlar (012) 596-44-09 telefon nömrəsi ilə əlaqə saxlaya bilərlər. Təkliflər sorğusunda iştirak etmək üçün sənədlər 21 avqust 2019-cu il saat 17:00-dək qəbul olunur. İddiaçıların təklifləri 22 avqust 2019-cu il saat 15:00-da Bakı şəhəri, Salatin Əsgərova küçəsi, 85 ünvanında açıqlacaqdır.

Tender komissiyası

Azərbaycanın qəzaya uğramış "MiQ-29" təyyarəsinin axtarışında Rusiya da iştirak edəcək

"Rusiyanın Xəzər dənizi flotiliyası Azərbaycan Ordusunun qəzaya uğramış "MiQ-29" təyyarəsinin axtarışında iştirak edəcək".

AZƏRTAC "RIA Novosti"yə istinadla xəbər verir ki, bunu Cənub Hərbi Dairəsinin mətbuat katibi Vadim Astafyev jurnalistlərə açıqlamasında deyib. O bildirib ki, axtarış qrupuna 50-yə yaxın şəxsi heyət, "Anatoli Qujvin" hidroqrafik gəmisi, "SB-45" xilasetmə buksir gəmisi, dənizin dibində axtarışların aparılması üçün istifadə olunan mobil kompleks, axtarışların idarə edilməsi üçün "Flakon" aparatı və digər avadanlıq daxildir. Axtarış bölgəsinin ərazisi 600 kvadrat kilometrə qədər, dərinliyi isə 40 metrdir.

Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidməti bu faktı AZƏRTAC-a təsdiqləyib. Qeyd edək ki, iyulun 24-də saat 22:00 radələrində plana uyğun olaraq gecə vaxtı təlim-məşq uçuşları keçirən Hərbi Hava Qüvvələrinin "MiQ-29" təyyarəsi ilə qəflətən rabitə əlaqəsi kəsilib və aviasiya vasitəsinin yoxluğu barədə məlumatlar əldə edilmişdir.

İyulun 31-də Bakıya gələn Türkiyə Respublikasının aidiyyəti qurumlarının xüsusi avadanlıq və qurğularla təchiz edilmiş mütəxəssisləri təlim-məşq uçuşları zamanı qəzaya uğramış hərbi təyyarənin axtarışı üzrə keçirilən əməliyyatlara cəlb olunub.

Beynəlxalq aləm

Kaliforniyada dörd nəfər silahlı hücumun qurbanı oldu

ABŞ-in Kaliforniya ştatında qarət və silahlı hücumlar nəticəsində dörd nəfər həlak olmuş, iki nəfər ağır yaralanmışdır. ABC7 telekanalının xəbərinə görə, polis cinayət-karı yoxalamışdır.

Hadisələr Qarden-Grouv şəhərində başlanmışdır. Polis məlumatına görə, 33 yaşlı yerli sakin əvvəlcə çörəkbişirmə sexini qarət etməyə cəhd göstərmiş, sonra yaşayış kompleksinə gedib biçəqlə iki nəfərə hücum etmişdir. Onlardan biri yerində tələm olub, digəri aldığı yaradan xəstəxanada keçinmişdir. Bir qəder sonra cinayət-karı iki yerli ofisi qarət edib bir qadını ağır yaralamış, həmçinin yanacaqqoldurma məntəqəsində bir kişi-yə hücum etmişdir. Zərərçəkən şəxs xəstəxanaya çatdırılmış, amma onu xilas etmək mümkün olmamışdır. Cinayətin motivi hələ müəyyənləşdirilməmişdir.

Kəşmirdə 500 nəfərdən çox adam həbs olundu

Hindistan hakimiyyət orqanları ləğv olunmuş Cəmmu və Kəşmir ştatının ərazisində 500 nəfərdən çox adamı həbs etmişdir. Bu barədə "All India Radio" radiostansiyası xəbər verir.

Məlumatla görə, hüquq mühafizə orqanlarının həbs etdiyi adamlar arasında yerli siyasi liderlər və fəallar da var. Sakinlərin əksəriyyəti gücləndirilmiş təhdidləri ucubətindən evdə qalmaq məcburiyyətindədir. Xatırladaq ki, Hindistan hökuməti avqustun 5-də əhəlinin əksəriyyəti müsəlman olan Cəmmu və Kəşmir ştatının ləğv olunması və bu regionda iki ittifaq ərazisinin (ştatdan az

lə ki, müdafiə, xarici əlaqələr və bəzi digər sahələr istisna olmaqla mərkəzi hökumətin qəbul etdiyi bütün qanunlar ştatın parlamentində təsdiqlənməli idi. Hindistanın digər bölgələrinin sakinləri ştadda torpaq ala bilməzdilər. Cəmmu və Kəşmirin öz bayrağı və bir sıra digər imtiyazları var idi.

ABŞ Suriyadakı "tərəfdaşlar"ın sayını 110 min nəfərə çatdıracaq

ABŞ Suriyada əsasən YPG və PKK terrorçu təşkilatlarından ibarət olan "tərəfdaş qüvvələri"nin sayını 100 min nəfərdən 110 minə çatdırmaq planlaşdırır. Bu məlumat Pentaqonun ABŞ Konqresinə təqdim etdiyi 116 səhifəlik məruzədə yer almışdır. Sənəd 2019-cu il aprelin 1-dən iyunun 30-dək Suriya və İraqda İŞİD-lə mübarizə üzrə beynəlxalq koalisiyanın fəaliyyətini əks etdirir. Məruzədə deyilir ki, İŞİD-in darmadağın edilməsinə baxmayaraq, regionda terrorizm təhlükəsi hələ də qalır. Sənədin müəllifləri vurğulayırlar ki, İŞİD-ə mübarizəni davam etdirmək zəruridir və bu cinayət-kar təşkilatı tamamilə darmadağın etmək üçün fəal addımlar atılmalıdır. Bu məqsədlə bütün tərəfdaşların sayını 10 faiz artırmaq nəzərdə tutulur.

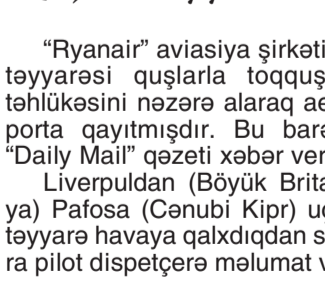
Ağ ev xarici dövlətlərə maliyyə yardımını dondurdu

ABŞ Prezidenti Donald Trampın administrasiyası bütün federal hakimiyyət orqanlarına onların fəaliyyətinin müddəti başa çatanaqədər xarici dövlətlərə maliyyə yardımını dayandırmışdır. Bu barədə "Assoşieyted Press" agentliyi xəbər verir. Hazırda ABŞ Dövlət Departamenti və Birləşmiş Ştatların Beynəlxalq İnkişaf Agentliyində (USAID) yoxlama gedir. Bu iki təşkilatın rəsmən təsdiqlənmiş proqramlara pul köçürülməsi qadağan olunmuşdur. Təşkilatlardan götürülmüş iş haqqında hesabat vermək tələb edilir.

Məlumatla görə, maliyyə yardımını dondurulması nəticəsində xarici dövlətlər 2-4 milyard dollar məbləğində investisiyadan məhrum olacaq.

Quşlar təyyarəni hava limanına qayıtmağa məcbur etdi

"Ryanair" aviasiya şirkətinin təyyarəsi quşlarla toqquşma təhlükəsini nəzərə alaraq aeroporta qayıtmışdır. Bu barədə "Daily Mail" qəzeti xəbər verir. Liverpuldan (Böyük Britaniya) Pafosa (Cənubi Kipr) uçuş təyyarə havaya qalxdıqdan sonra pilot dispetçərə məlumat vermişdi ki, layner geri qayıdır. Hava limanının xidmət orqanları, o cümlədən yangınsöndürmə maşınları tam hazırılıq vəziyyətinə gətirilmişdir. "Ryanair" təyyarəsi sağ-salamat Liverpuldə yerə enmişdir. Layner bir neçə saatdan sonra yenidən havaya qalxıb Pafosa uçuşdur.

"Bakı Metropoliteni" QSC
müxtəlif növ mühafizə vasitələrinin satın alınması üzrə açıq tender elan edir

Tender 1 (bir) LOT üzrə keçirilir. Tender iştirakçılara təklif edilir ki, <https://www.etender.gov.az/> - dövlət satınalmalarının vahid internet Portalına (Portal) elektron imzalanı vasitəsilə daxil olsunlar və tender haqqında ətraflı məlumat əldə etsinlər. Müqaviləni yerinə yetirmək üçün tender iştirakçıları lazımı maliyyə və texniki imkanlara malik olmalıdırlar. Tenderdə iştirak etmək istəyən təşkilatlar LOT üzrə müəyyən edilən məbləğdə iştirak haqqını göstərilən hesaba köçürdükdən sonra müsabiqə üzrə təkliflərini Portal vasitəsilə təqdim edə bilərlər.

LOT-1. "Bakı Metropoliteni" QSC üçün müxtəlif növ mühafizə vasitələrinin satın alınması

İştirak haqqı - 1200 manat

Hesabın adı: BAKI METROPOLITENI QSC
Hesab nömrəsi (IBAN): AZ98AZRT38050019440010268002 AZN
VÖEN: 1402871431
Bankın adı: AZƏR TÜRKBANK ASC (Mərkəz Filialı)
Kod: 501361
VÖEN: 9900006111
Müxbir hesabı: AZ02NABZ0135010000000022944
SWIFT BIK: AZRTAZ22

İştirak haqqı heç bir halda geri qaytarılmır.

İddiaçıların tenderdə iştirak etmək üçün aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidirlər:
- tenderdə iştirak haqqının ödənilməsi barədə bank sənədi;

Tender komissiyası

"Bakı Metropoliteni" QSC
müxtəlif təyinatlı, markalı nasosların və onların birləşdirici elementlərinin satın alınması üzrə açıq tender elan edir

Tender 1 (bir) LOT üzrə keçirilir. Tender iştirakçılara təklif edilir ki, <https://www.etender.gov.az/> - dövlət satınalmalarının vahid internet Portalına (Portal) elektron imzalanı vasitəsilə daxil olsunlar və tender haqqında ətraflı məlumat əldə etsinlər. Müqaviləni yerinə yetirmək üçün tender iştirakçıları lazımı maliyyə və texniki imkanlara malik olmalıdırlar. Tenderdə iştirak etmək istəyən təşkilatlar LOT üzrə müəyyən edilən məbləğdə iştirak haqqını göstərilən hesaba köçürdükdən sonra müsabiqə üzrə təkliflərini Portal vasitəsilə təqdim edə bilərlər.

LOT-1. Müxtəlif təyinatlı, markalı nasosların və onların birləşdirici elementlərinin satın alınması

İştirak haqqı - 200 manat

Hesabın adı: BAKI METROPOLITENI QSC
Hesab nömrəsi (IBAN): AZ98AZRT38050019440010268002 AZN
VÖEN: 1402871431
Bankın adı: AZƏR TÜRKBANK ASC (Mərkəz Filialı)
Kod: 501361
VÖEN: 9900006111
Müxbir hesabı: AZ02NABZ0135010000000022944
SWIFT BIK: AZRTAZ22

İştirak haqqı heç bir halda geri qaytarılmır.

İddiaçıların tenderdə iştirak etmək üçün aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidirlər:
- tenderdə iştirak haqqının ödənilməsi barədə bank sənədi;

Tender komissiyası

B İ L D İ R İ Ş

Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Xidmətinin müxtəlif çeşidli yuyucu mədələrin (LOT 2) satın alınması məqsədilə 08 may 2019-cu il tarixdə elan etdiyi açıq tenderdə Tender komissiyasının qərarına əsasən "Fuad-Kimyə Servis" MMC qalib elan edilmiş və qalib təşkilatla müvafiq müqavilə bağlanmışdır.

Tender komissiyası

Azərbaycan Ordusunun hərbi birlik və birləşmələrində komanda-qərargah təlimləri başlayıb

Cari ilin döyüş hazırlığı planına uyğun olaraq idarəetmə orqanları və qərargahların döyüş uyurluğunun təşkili, eləcə də heyətlərin əməliyyat və döyüş quruluşunun müxtəlif elementlərinin döyüş tətbiqi üzrə dəqiqləşdirilməsi və yoxlanılması məqsədilə Azərbaycan Ordusunun hərbi birlik və birləşmələrində komanda-qərargah təlimləri başlayıb.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirişlər ki, təlimlər trenajorlar və döyüş texnikasında geniş istifadə edilməklə xərətlər üzərində və ərazidə, eləcə də qabaqcıl informasiya texnologiyalarının tətbiqi ilə simulyasiya mərkəzlərində keçirilir.

Təlimlərin gedişində dayanıqlı idarəetmə, əməliyyatların hərtərəfli təminatı, həmçinin iştirak edən bütün idarəetmə orqanlarının qarşılıqlı fəaliyyətinin təşkili məsələlərinə xüsusi diqqət yetirilir. Qoşunların hədlərə, cəmləşmə rayonlarına çıxışı, onların tutulması, yenidən qruplaşması, dəmir yolu nəqliyyatına döyüş və digər texnikanın yüklənməsi kimi fəaliyyətlərinin nəzəri cəhətdən dəyərləndirilməsi və digər məsələlər xüsusi təyin edilmiş bölmələr tərəfindən praktiki yoxlanılır.

Gürcüstandan Azərbaycan istiqamətində dövlət sərhədini pozmuş şəxs saxlanılıb

Dövlət Sərhəd Xidməti (DSX) sərhədlərimizin etibarlı mühafizəsi tədbirlərini davam etdirir.

DSX-nin mətbuat mərkəzindən bildirişlər ki, avqustun 7-də Xidmətin Sərhəd Qoşunlarının "Şəmkir" sərhəd dəstəsinin Ağstafa rayonunun Ağgöl kəndinin ərazisindəki sərhəd zastavasının xidməti sahəsində Gürcüstandan Azərbaycan Respublikası istiqamətində dövlət sərhədini pozmuş bu ölkə vətəndaşı 1973-cü il təvəllüdü Temur Şarəşidzə sərhəd pozucusu qismində saxlanılıb.

Fakt üzrə cinayət işi başlanıb. Zəruri əməliyyat-istintaq tədbirləri həyata keçirilir.

Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri atəşkəs rejimini 21 dəfə pozub

Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri sutka ərzində cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində snayper tüfənglərindən də istifadə etməklə atəşkəs rejimini 21 dəfə pozub.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirişlər ki, Ermənistan Respublikasının Noyemberyan rayonunun Şavarşavan kəndində, Bərd və Krasnoselsk rayonları ərazisindəki ədvis yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən Azərbaycan Respublikasının Qazax rayonunun Fərəhli, Tovuz rayonunun Muncuqlu, Gədəbəy rayonunun Zamanlı kəndlərində yerləşən mövqelərimiz atəşə tutulub.

Ağdam rayonunun işğal altında olan Kəngərli, Novruzlu, Yusifcanlı, Xocavənd rayonunun Kuropatkino, Cəbrayıl rayonunun Məhdill kəndləri yaxınlığında, həmçinin Goranboy, Tərtər və Ağdam rayonları ərazisindəki ədvis yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən də ordumuzun mövqeləri atəşə məruz qalıb.

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin reklam xidməti

Azərbaycan Maliyyə İqtisad Kolleji tərəfindən 22.01.2015-ci il tarixdə Aytac Əli qızı Qurbanovanın adına verilmiş diplom (AA № 046758, qeydiyyat № 1026) itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin kollektivli Maliyyə Nazirliyinin Qazax rayonu üzrə Maliyyə İdarəsinin rəisi

NOVRUZ ABDULLAYEVİN

vəfatından kədərliyini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

Sumqayıtdan Zakir Fərəcov Lerik Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rövşən Bağirova anası

NURİDƏ XANIMIN

vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

<p>BAŞ REDAKTOR</p> <p style="font-size: 1.2em;">Bəxtiyar SADIQOV</p>	<p>Ünvan</p> <p>AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, IV mərtəbə</p> <p>e-mail: secretary@azerbaijan-news.az az.reklam@mail.ru azerbaijan-news@mail.ru www.azerbaijan-news.az</p>	<p>Telefonlar</p> <p>Qəbul otağı - 539-68-71, Baş redaktor müavinləri - 538-86-86, 434-63-30, 538-97-96, Məsul katib - 539-43-23, Məsul katib müavinləri - 539-44-91, Parlament və siyasi şöbə - 539-72-39, 539-84-41, 539-21-00, İqtisadiyyat şöbəsi - 538-42-32, 538-35-55,</p> <p>Beynəlxalq həyat, idman və informasiya şöbəsi - 432-37-68, Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60, 539-63-82 Reklam şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11, Kompüter mərkəzi - 538-20-87, Fotoilustrasiya şöbəsi - 538-84-73, Mühasibat - 539-59-33, Faks - (+994 12) 5398441</p>	<p>Qeydiyyat nömrəsi 1</p> <p>"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb səhifələndirilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilmişdir</p>	<p>Rəsmi sənəd və çıxışlarda sətirlənilənlərlə barabər, dərəcə üçün göndərilən digər yazılarda fikirlər də Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir</p> <p>Əlyazmalara cavab verilmir və onlar geri qaytarılmır</p>	<p>Gündəlik qəzet</p> <p>Tiraj 9002 Sifariş 2609 Qiyməti 40 qəpik</p>
---	--	--	---	---	---